

**Harku, Keila, Kernu, Nissi, Padise, Saue valla ja Saue
linna ühine jäätmekava**

(Lääne-Harjumaa jäätmekava) 2015-2020

MTÜ Harjumaa Ühisteenuste Keskus

Harjumaa 2015

SISUKORD

1. SISSEJUHATUS	3
2. ÕIGUSAKTID, PÕHIMÕTTED, EESMÄRGID	5
2.1. JÄÄTMEKAVAGA SEONDUV ÕIGUSLIK REGULATSIOON	5
2.2. JÄÄTMEKAVA KOOSTAMISE PÕHIMÕTTED	6
2.3. ÜLDINE JÄÄTMEKÄITLUSPOLIITIKA	7
3. OLEMASOELVA JÄÄTMEKÄITLUSE OLUKORRA KIRJELDUS	9
3.1. SISSEJUHATUS.....	9
3.2. ÜLEVAADE EELMISTE JÄÄTMEKAVADE EESMÄRKIDE TÄITMISEST	9
3.3. RAHVASTIK, ETTEVÕTLUS, JÄÄTMEKEKE JA PROGNOOS	11
3.3.1. RAHVASTIK.....	11
3.3.2. ETTEVÕTLUS.....	13
3.3.3. JÄÄTMEKE KOGUSED, KÄITLEMINE JA TAASKASUTUS	14
3.3.3.1. ÜLDISED ANDMED KOGUTUD JÄÄTMEKE KOHTA.....	14
3.3.3.2. SEGAOLMEJÄÄTMEDE	15
3.3.3.2.1. SEGAOLMEJÄÄTMEKE TEKE	15
3.3.3.2.2. SEGAOLMEJÄÄTMEKE KOOSTIS	16
3.3.3.3. BIOLAGUNEVAD JÄÄTMEDE.....	17
3.3.3.4. VANAPAPER JA KARTONG.....	18
3.3.3.5. OHTLIKUD JÄÄTMEDE.....	18
3.3.3.6. PAKENDIJÄÄTMEDE	19
3.3.3.7. PROBLEEMTOODETE JÄÄTMEDE.....	20
3.3.3.8. EHTUS- JA LAMMUTUSJÄÄTMEDE	22
3.3.3.9. TERVISHOIU- JA VETERINAARJÄÄTMEDE	23
3.3.3.10. KASUTUSKÕLBLIKUD ESEMED JA RIIDED	24
3.3.3.11. METALLIJÄÄTMEDE	24
3.3.3.12. SUURJÄÄTMEDE.....	24
4. JÄÄTMEHOOLDUSE KORRALDUS	25
4.1. ÜLDINE ÜLEVAADE.....	25
4.2. OLEMASOLEVAD JÄÄTMEJAAMAD	27
4.3. TEGEVUSTE JA TARISTU INTEGREERIMINE	28
4.4. JÄÄTMENÕUSTAMINE JA –TEAVITUS	28
4.5. JÄÄTMEHOOLDUSE RAHASTAMINE.....	29
5. JÄÄTMEKÄITLUSE KESKKONNAMÕJU	31
6. JÄÄTMEHOOLDUSE EESMÄRGID JA ARENGUSUUNAD	33
7. JÄÄTMEHOOLDUSE MEETMED	35
7.1. MEEDE I: JÄÄTMEKEKE VÄLTIMINE JA KORDUSKASUTUSE EDENDAMINE	35
7.2. MEEDE II: JÄÄTMEHOOLDUSE KORRALDAMINE JA PIKAAJALINE PLANEERIMINE	36
7.3. MEEDE III: JÄÄTMEHOOLDUSE INFRASTRUKTUURI OPTIMEERIMINE JA ARENDAMINE	37
7.3.5. PAKENDIJÄÄTMEKE KOGUMISVÕRGUSTIKU ARENDAMINE.....	39
7.4. MEEDE IV : SEIRE- JA JÄRELEVALVESÜSTEEMI TÕHUSTAMINE	40
7.4.7. LAGUNENUD JA KASUTUSETA MILITAAR- , TÖÖSTUS- JA PÕLLUMAJANDUSEHITISTE LAMMUTAMINE.....	42
8. KASUTATUD MÕISTED	43
9. KASUTATUD ALLIKMATERJALID	47
LISA 1	48
10. TEGEVUSKAVA 2015-2020	48

1. SISSEJUHATUS

Põhiseaduse § 154 lg 1 sätestab, et kõiki kohaliku elu küsimusi otsustavad ja korraldavad kohalikud omavalitsused, kes tegutsevad seaduste alusel iseseisvalt. Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 lg 1 nimetab KOV territooriumil jäätmehoolduse korraldamist KOVi kohustusliku ülesandena. Kohaliku omavalitsuse täpsemad ülesanded jäätmehoolduse korraldamisel määrab kindlaks jäätmeseadus. Jäätmeseadus sätestab jäätmehoolduse kavandamise ning korraldamise kohaliku omavalitsuse ülesandena. Oma küsimuste iseseisev otsustamine tähendab kohaliku omavalitsuse autonoomiat, seega on jäätmehooldus osa kohaliku omavalitsuse autonoomiast. Jäätmeseadus lubab koostada mitme kohaliku omavalitsuse üksuse kohta ühise jäätmekava. Harku, Keila, Kernu, Nissi, Padise ja Saue vald ja Saue linn on tellinud ühise jäätmekava koostamise jäätmehooldust korraldavalt organisatsioonilt MTÜ Harjumaa Ühisteenuste Keskus (edaspidi HÜK).

Ühise jäätmekava üldnimetuseks on tulenevalt sellega hõlmatud valdade asukohast Lääne-Harjumaa jäätmekava 2015-2020. Jäätmekava on koostatud viieks aastaks, arvestades Riigi Jäätmekava 2014-2020 kehtivusaega.

Uue jäätmekava koostamise vajaduse tingis eelkõige mitme omavalitsuse jäätmekavade kehtivuse lõppemine, samuti vajadus kaasajastada olemasolevad jäätmekavad Riigi jäätmekava 2014-2020 nõuetega. Jäätmekava üldine eesmärk on Lääne-Harjumaa valdade jäätmehoolduse korrastamine ja arengusuundade määratlemine. Käesolev jäätmekava hõlmab Harku, Keila, Kernu, Nissi, Padise, Saue valla ja Saue linna haldusterritooriumit. Jäätmekava on koostatud kehtivatest jäätmemajandust reguleerivatest õigusaktidest lähtudes, arvestades Riigi jäätmekava 2014-2020 nõudeid ja eesmärke ning Keskkonnaministeeriumi soovitusi. Jäätmekava täiendab kohalike omavalitsuste arengukavasid valdkondliku jäätmekavaga.

Jäätmekavas käsitletakse kõiki jäätmeseadusega hõlmatud jäätmete liike. Jäätmekavas on püütud vältida liigsete statistiliste andmete kajastamist ja valdade arengukavades esitatud andmete kordamist (nagu valdade geograafiliste ja sotsiaal-majanduslike näitajate kirjeldamine). Jäätmekavas on arengusuundade lähtealusena esitatud jäätmekäitluse senise olukorra ülevaade koos probleemide kirjeldusega, lisaks on kokkuvõtvalt analüüsitud ühise jäätmekavaga hõlmatud Lääne-Harjumaa valdade senistes jäätmekavades püstitatud jäätmehoolduse eesmärkide täitmist. Jäätmekava püstitab jäätmehoolduse arengueesmärgid aastani 2020 ning sisaldab meetmeid ja tegevuskava nende eesmärkide saavutamiseks.

Jäätmekava koostati MTÜ Harjumaa Ühisteenuste Keskuse poolt koostöös jäätmekavaga hõlmatud omavalitsustega.

Jäätmekavas sätestatud meetmete ja eesmärkide realiseerumine sõltub suures osas üldisest majandussituatsioonist, rahastamismudelitest ning õigusliku regulatsiooni muudatustest ning seetõttu on vajalik selle perioodiline ajakohastamine.

Lääne-Harjumaa jäätmekava 2015-2020

2. ÕIGUSAKTID, PÕHIMÕTTED, EESMÄRGID

2.1. Jäätmekavaga seonduv õiguslik regulatsioon

Jäätmehooldust reguleerib üldaktina jäätmeseadus, mis jõustus 2004. aastal (RT I, 26.02.2004, 9, 52). Jäätmeseadus tugineb järgmistele Euroopa Liidu jäätmealastele raamdirektiividele - Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2008/98/EÜ 19.11.2008 jäätmete kohta, ohtlike jäätmete direktiiv 91/689/EMÜ ning jäätmeveo direktiiv 1013/2006/EÜ.

Lisaks jäätmeseadusele käsitleb jäätmehooldust pakendiseadus (RT I 2004, 41, 278), millega on üle võetud EL pakendi ja pakendijäätmete direktiivi 94/62/EÜ nõuded.

Jäätmehoolduse arendamiseks koostatakse riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava.

Vabariigi Valitsus kiitis 13.06.2014 heaks „Riigi jäätmekava 2014-2020“ ja selle rakendusplaani aastateks 2014-2017 (Vabariigi Valitsuse 13.06.2014. a korraldus nr 256, RT III, 17.06.2014, 5). Riigi jäätmekava on Eesti jäätmehooldust korraldav ja suunav valdkonna strateegiline arengukava. Selle peamine eesmärk on korrastada ning korraldada jäätmehooldust süsteemselt kõigil valdkonna tasanditel. Arengukava ühtlustab eesmärgid riigi kui terviku jaoks, seab sihid ja ülesanded kohalikele omavalitsustele, ettevõtjatele, tootjatele ja elanikkonnale. Jäätmekava strateegiline eesmärk on jäätmehierarhia põhimõtte rakendamine, eelkõige jäätmetekke vähendamine.

Jäätmeseadus kohustab kohalikku omavalitsust korraldama jäätmehoolduse arendamist oma haldusterritooriumil. Kohaliku omavalitsuse üksus korraldab jäätmete sortimist, sealhulgas liigiti kogumist, et võimaldada nende taaskasutamist võimalikult suures ulatuses.

Kohaliku omavalitsuse pädevus jäätmehoolduse korraldamiseks tuleneb kohaliku omavalitsuse korralduse seadusest (RT I 1993, 37, 558).

Pakendiseaduse kohaselt määrab kohaliku omavalitsuse organ kindlaks oma haldusterritooriumil pakendi ja pakendijäätmete kogumisviisid. Kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekavas käsitletakse eraldi pakendi ja pakendijäätmete kogumise ja taaskasutuse korraldust ning väljaarendamist ja seatud eesmärkide saavutamise meetmeid.

Keskkonnajäreelvalve seaduse (RT I 2001, 56, 337) kohaselt on kohalik omavalitsusorgan või asutus üks keskkonnajäreelvalve teostajatest.

Tasumäärad saasteainete ja jäätmete keskkonda viimisel ning tasu arvutamise ja maksamise kord on sätestatud keskkonnatasude seadusega (RT I 2005, 67, 512).

Ravimisseaduse (RT I 2005, 2, 4) kohaselt tuleb kõlbmatud ravimid kui ohtlikud jäätmed hävitada (kõrvaldada või taaskasutada) ohtlike jäätmete käitluslitsentsi omavas ettevõttes.

Lisaks seadustele reguleerivad kohaliku omavalitsuse jäätmehooldust ka Vabariigi Valitsuse ja Keskkonnaministri poolt volitusnormi alusel antud alamaktid.

Lääne-Harjumaa jäätmekava 2015-2020

Jäätmekava koostamisel on arvestatud valdkonnaga seotud riiklikke arengukavasid ning strateegiaid nagu Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030; Põllumajandusministeeriumi poolt välja töötatud biomassi- ja bioenergia kasutamise edendamise arengukava ja selle rakendusplaan aastateks 2007-2013; Eesti säästva arengu riiklik strateegia Säästev Eesti 21 ja 2008.a. aruanne selle rakendamise tulemustest; Transpordi arengukava 2014-2020; Energiamaajanduse riiklik arengukava aastani 2020; Looduskaitse arengukava aastani 2020.

Lääne-Harjumaa jäätmekava koostamisel lähtuti Harju maakonna arengustrateegiast 2025 ning jäätmekavaga hõlmatud valdade arengukavadest, senistest valdade jäätmekavadest, kehtivatest jäätmehoolduseeskirjadest, heakorraeeskirjadest ning jäätmevaldajate registri pidamise põhimäärustest.

Kava koostamisel kasutati Keskkonnaagentuuri jäätmearuandluse infosüsteemi (JATS) ja muid jäätmealaseid ülevaateid, teiste maade jäätmekavasid ning seal kasutatud meetodikaid.

Kasutatud materjalide nimistu on toodud jäätmekava lõpus.

2.2. Jäätmekava koostamise põhimõtted

Jäätmekava koostamise (ajakohastamise) üldised põhimõtted lähtuvad Riigi Jäätmekavast 2014-2020 ja need on järgmised:

- **jäätmekäitluse hierarhia** (jäätmetekke vältimine; korduskasutuseks ettevalmistamine; ringlussevõtt; muu taaskasutamine nagu energiakasutus; kõrvaldamine) järgimine;
- **saastaja maksab printsiibi rakendamine** – jäätmete keskkonda viimisega ja jäätmetest põhjustatud saastusega seonduva kahju, sealhulgas jäätmete käitlemisega ja jäätmetest põhjustatud saastuse likvideerimisega seotud kulud hüvitab jäätmed keskkonda viinud isik¹;
- **laiendatud tootjavastutuse printsiip** – tootja on kohustatud tagama tema turule lastud tootest tekkivate jäätmete kogumise ja nende taaskasutamise või nende kõrvaldamise ning omama selle kohustuse täitmiseks piisavat tagatist;
- **iseseisvus ja lähedus** – jäätmehoolduse kavandamisel ja muus jäätmehooldust suunavas tegevuses juhinduvad haldusorganid põhimõttest, et jäätmekäitluskohtade võrgustik peab olema lõimitud nii, et oleks tagatud segaolmejäätmete käitlemine tekkekohale võimalikult lähedal.

Ühise jäätmekava oluline põhimõte on valdade jäätmekäitluskohtade (taristu) integreerimine naaberomavalitsusüksustega.

Omaomavalitsusüksuste jäätmehooldus (-käitlus) toimub vastavalt valla/linna jäätmehoolduseeskirjale. Jäätmevaldaja, kas füüsiline või juriidiline isik, on kohustatud teostama nõuetekohast jäätmekäitlust.

---

¹ Jäätmekäitluses kehtiva „saastaja maksab“ põhimõtte kohaselt katab jäätmekäitlusega seotud kulud jäätmetekitaja. Laiendatud tootjavastutuse põhimõttega kaetud toodetest tekkinud jäätmete käitlemise kulud sisalduvad juba toote müügihinnas.

Lääne-Harjumaa jäätmekava 2015-2020

Kohaliku omavalitsuse üksus korraldab oma haldusterritooriumil olmejäätmete, eelkõige segaolmejäätmete, nende sortimisjääkide ja olmejäätmete tekkekohas liigiti kogumisel tekkinud jäätmeliikide käitlemist. Korraldatud jäätmevedu võib hõlmata ka teisi olmejäätmete liike või muid jäätmeid, kui see on vajalik kehtivate nõuete täitmiseks või seda tingib oluline avalik huvi.

2.3. Üldine jäätmekäitluspoliitika

Jäätmekava eesmärkide püstitamisel on aluseks Riigi jäätmekavas 2014-2020 toodud üldpoliitilised suunised.

Riigi jäätmekava peaesmärgiks on jäätmekäitluse hierarhiat järgiv säästev jäätmehooldus.

Strateegilised eesmärgid ja meetmed tulenevad peaesmärgist. Need on järgmised:

I Strateegiline eesmärk: vältida ja vähendada jäätmeteket, sh vähendada jäätmete ohtlikkust.

- strateegiline eesmärk on otseselt seotud jäätmetekke vältimise programmiga, mis tugevdab Euroopa Liidu ja Eesti säästliku ressursikasutuse eesmärgi saavutamiseks vajalike meetmete koordineeritud rakendamist jäätmetekke vältimise ja esemete korduskasutuse kaudu. On oluline, et jäätmetekke vältimise meetmete rakendamisega oleks võimalik katkestada jäätmetekke ja majanduskasvu vaheline seos;
- riik saab jäätmetekke vältimist toetada eelkõige informatsiooni levitamise, mitmesuguste algatuste, keskkonnajuhtimisvahendite rakendamise, uuringute ja investeeringute toetamisega ning vajaliku õigusliku regulatsiooni kujundamisega;
- olmes tekkivate jäätmete vältimisele aitab kaasa ka see, kui võrd mugavaks on elanikele tehtud võimalus anda asjad ära n.ö teisele ringile (*second hand*). Korduskasutuskeskuste ja muude jäätmetekke vältimise algatuste (nt toidupankade, kasutatud rõivaste keskuste, elektroonika pisiparandamise jms) ühtlane territoriaalne jaotus.

Meede 1. Jäätmetekke vältimise edendamine ja jäätmete ohtlikkuse vähendamine

- ressursijuhtimisalase teadlikkuse tõstmine;
- ettevõtete ja KOVide investeeringute (nt korduskasutuskeskuste) toetamine, kes soovivad edendada jäätmete korduskasutuseks ettevalmistamist;
- järjepidev jäätmetekke vältimisele suunav teadlikkuse tõstmine.

II Strateegiline eesmärk: võtta jäätmed ringlusse või neid muul viisil taaskasutada maksimaalsel tasemel 2020. aastaks.

- olmejäätmete ringlussevõtu osakaal olmejäätmete kogumassist - 50%;
- pakendijäätmete ringlussevõtu osakaal pakendijäätmete kogumassis - 60%;
- biolagunevate jäätmete ringlussevõtu osakaal olmejäätmete kogumassist - 13%;
- biolagunevate jäätmete osakaal ladestatavates olmejäätmete kogumassis - 20%;
- ehitus-lammutusjäätmete taaskasutuse osakaal nende jäätmete kogumassist - 75%;
- elektroonikaromude kogumise osakaal kolmel eelneval aastal turule lastud elektri- ja elektroonikaseadmete kogumassist - 65%;
- kantavate patarei ja akujäätmete kogumise osakaal jäätmete kogumassist - 45% (2016).

Jäätmete taaskasutuse suurendamine peab toimuma ringlussevõttu eelistades. Taaskasutuse suurendamisele aitab kaasa optimaalne jäätmete kogumis- ja käitlusvõrgustiku arendamine ning teatud jäätmeliikidele jäätmetena eksisteerimise lakkamise kriteeriumide väljatöötamine.

Eelseisva perioodi (kuni 2020. aastani) üheks keerukamaks ülesandeks on olmejäätmete ringlussevõtu sihtarvu täitmine. Selleks on vaja oluliselt suurendada olmejäätmetes sisalduvate biolagunevate jäätmete (eelkõige olmejäätmetes sisalduvate paberjäätmete ja biojäätmete) liigiti kogumist ja ringlusse suunamist.

Elanikkonnalt kogutavate tagatisrahata pakendijäätmete kogumissüsteem vajab edaspidi olulist täiendamist ja ühtlustamist, et saavutada avalike kogumiskonteinerite piisav arv vastavalt elanikkonna tihedusele.

Meede 2. Jäätmete kogumise ja taaskasutamise edendamine ning jäätmearuandluse tõhustamine.

- üleriigilise biolagunevate jäätmete kogumis- ja käitlusvõrgustiku loomine. Lokaalselt on see kohalike omavalitsuste eesmärgiks;
- liigiti kogutud jäätmete kogumis- ja käitlusvõrgustiku optimeerimine;
- järjepidev jäätmete ringlussevõtule ja taaskasutusele suunav teadlikkuse tõstmine.

III Strateegiline eesmärk: vähendada jäätmetest tulenevat keskkonnariski, tõhustades muuhulgas seiret ning järelevalvet.

- Oluliseks ülesandeks on hüljatud jäätmete (eriti ohtlike jäätmete) kokkukogumine ja saastunud alade ohutustamine.
- Korrastatud prügilad vajavad regulaarset järelevalvet.

Meede 3. Jäätmetest tuleneva keskkonnariski vähendamine ning seire ja järelevalve tõhustamine.

- hüljatud ohtlike jäätmete käitlemise toetamine keskkonnaprogrammist;
- järelevalve tõhustamine jäätmekäitluse keskkonnanõuetest kinnipidamise osas, seda ka illegaalse jäätmekäitluse osas.
- Kõigi meetmete juures on läbivalt olulisteks teemadeks jäätmehooldusala koostöö, koolitus ja keskkonnateadlikkuse arendamine.

3. OLEMASOELVA JÄÄTMEKÄITLUSE OLUKORRA KIRJELDUS

3.1. Sissejuhatus

Vastavalt jäätmeseadusele on jäätmehoolduse arendamine kohaliku omavalitsuse korraldada (st jäätmealase teabe levitamine, jäätmealane nõustamine ja jäätmehoolduse kavandamine või muu tegevus, mille eesmärk on vältida või vähendada jäätmeteket ning tõsta jäätmehoolduse taset).

Omavalitsuste jäätmehoolduse arengusuundade väljatöötamisel on oluline adekvaatselt määratleda lähtekoht s.t. kirjeldada jäätmehoolduse senised arengud ja selgitada hetkeolukord. Käesoleva jäätmekava koostamisel kasutati piirkonnas tegutsevate jäätmekäitlejate ja tootjavastutusorganisatsioonide poolt esitatud andmeid ja riiklikku jäätmekäitluse statistikat ([Keskkonnateabekeskus](#)). Saadud andmeid täiendati kohalike omavalitsuste esitatud informatsiooniga.

3.2. Ülevaade eelmiste jäätmekavade eesmärkide täitmisest

Lääne - Harju ühise jäätmekavaga hõlmatud omavalitsustes (Harku, Keila, Nissi, Padise, Kernu, Saue vald ja Saue linn) on vastu võetud järgmised jäätmekavad:

Lääne-Harjumaa jäätmekava 2015-2020

Harku valla	jäätmekava 2012-2016
Keila valla	jäätmekava 2004 - 2007
Kernu ja Nissi valla	ühine jäätmekava 2011–2016
Padise valla	jäätmekava 2008-2013
Saue valla	jäätmekava 2012-2015
Saue linna	jäätmekava 2009-2017

Seniste omavalitsuste jäätmekavade põhieesmärkideks oli seatud korraldatud jäätmeveo rakendamine, jäätmete tekkekoguse vähendamine, olmes tekkivate tavajäätmete, pakendijäätmete ja probleemtoodete taaskasutamine, olmes tekkivate ohtlike jäätmete kogumise korraldamine, ehitus- ja lammutusjäätmete taaskasutamine ja jäätmete keskkonnaohutu kõrvaldamine.

Omavalitsuste enda hinnangul on seniste jäätmekavade täitmisel suuremas osas seatud eesmärgid saavutatud.

Praeguseks on kõigis jäätmekavaga hõlmatud omavalitsustes sisse seatud jäätmevaldajate register. Prügilatesse ladestatavate jäätmete koguseid on vähendatud läbi olmejäätmete energiakasutusse suunamise ja korduvkasutatavate materjalide kogumissüsteemi arendamise. Samuti hoitakse kohalikke elanikke kursis jäätmehoolduse korraldusega.

Jäätmekavaga hõlmatud omavalitsustes on loodud võimalus saada jäätmehoolduse alast teavet kohaliku omavalitsuse veebilehe kaudu. Samuti levitatakse elanikkonnale jäätmete liigiti kogumise ja ära andmisega seotud infot kohaliku lehe kaudu.

Kõigis omavalitsustes on rakendatud või rakendamisel korraldatud jäätmevedu. Korraldatud jäätmeveo lepingute kehtivuse aeg on 3 - 5 aastat. Korraldatud jäätmeveoga on hõlmatud segaolmejäätmed, suurjäätmed, biojäätmed ja paber/kartong. Korraldatud jäätmeveo toimimise ajal on oluliselt vähenenud ulaladestatud (teede ääres, metsades jm.) prügi hulk. Ehitus-ja lammutusjäätmete kohapealse käitlemisvõimaluse puudumise tõttu on jätkuvalt probleemiks nende ebaseaduslik ladestamine looduses. Omavalitsuste poolt väljastatavatel ehituslubadel ei ole alati määratletud kindlat käitluskohta, kuhu lammutusjäätmed tuleb viia.

Omavalitsustel puuduvad täpsemad andmed ettevõtjate poolt tekitatud jäätmete koguste ja liigi kohta, samuti teave selle kohta, kus neid jäätmeid käideldakse.

Liigiti kogutud jäätmete paremaks üleandmiseks on valminud jäätmejaamad Keila vallas, Harku vallas ja Nissi vallas, kus eraisikutelt võetakse vastu erinevaid jäätmeliike tasuta või tasu eest. Tasuta saab üle anda ohtlikud ja tootjavastutussüsteemidega hõlmatud jäätmed.

Probleemiks on jäätmejaamades olnud asjaolu, et jäämete üleandjaid ei identifitseerita ning seetõttu on ka ettevõtjad saanud oma jäätmeid üle anda tasuta jäätmejaama. Mõne omavalitsuse puhul on praktikas levinud jäätmete viimine teise omavalitsuse jäätmejaama. Nii on Saue vallal ja Saue linnal kokkulepe Tallinna linnaga Pääsküla jäätmejaama kasutamiseks.

Omavalitsustes, kus ei ole seni jäätmejaama loodud, kogutakse eri liiki jäätmeid (eelkõige ohtlikke jäätmeid) kogumispunktide, keskkonnapunktide või kogumisringide kaudu. Näiteks Haiba ja Kaasiku kogumispunktid Kernu vallas.

Lääne-Harjumaa jäätmekava 2015-2020

Korraldatud jäätmeveoga hõlmamata jäätmete (kalmistud, haljasalad, rannad, tänavad) ning ulaladestatud peremeheta jäätmete käitlemine on seni toimunud omavalitsuste eelarvest.

Mitmes omavalitsuses (Nissi; Kernu; Keila, Saue; Harku) on soetatud jäätmekäitlusega seotud rajatise ja tehnikat nagu jäätmejaam, jäätmemajad, konteinerpark, sh. paberi ja kartongi konteinerid jne.

Sulgemist vajavaid prügilaid Lääne-Harjumaa jäätmekavaga hõlmatud omavalitsustes ei ole, juba suletud prügilates on järelhooldus lõppenud või lõppemas.

Kauplustesse on paigaldatud tootjavastutusorganisatsioonide poolt patareide kogumiskaste.

Biolagunevate jäätmete kogumisel on olnud probleemiks kompostimisväljakute puudumine. Seni on toimunud biolagunevate jäätmete käitlemine hajaasustuses peamiselt kodumajapidamiste poolt kohtkompostimisena, samuti on kalmistu haldaja poolt kompostitud kalmistujäätmeid. Probleemiks on olnud ehitus- ja lammutusjäätmete, samuti tervishoiu ja veterinaarjäätmete käitlemine, millele ei ole leitud optimaalset lahendust. Kalmistutel puuduvad senini kohapealsed kompostimislahendused.

Pakendijäätmete taaskasutamiseks on kõigis jäätmekavaga hõlmatud Lääne - Harjumaa omavalitsustes koostöös taaskasutusorganisatsioonidega rajatud pakendijäätmete kogumise võrgustik.

Jäätmealast nõustamistegevust ja jäätmehoolduse laiemat korraldamist on takistanud omavalitsuste rahaliste vahendite nappus. Siiski on juurutatud harjumuste kujundamist läbi erinevate ürituste, keskkonnaalaste väljasõitude, loengute, kohaliku lehe ja valla/linna veebilehe vahendusel. Mitmes omavalitsuses on jagatud elanikele infovoldikuid. Näiteks Saue linnas on levitatud infovoldikuid järgmistel teemadel: Korraldatud jäätmevedu; Kuidas toimida ohtlike jäätmetega?; Kuidas talitada pakendite ja pakendijäätmetega.

Kõigis jäätmekavaga hõlmatud omavalitsustes lõppes 2014.aastal praktiliselt saastetasu laekumine. Omavalitsustes on probleemiks olnud ka nõrk järelevalve jäätmealaste rikkumiste üle, seda eelkõige järelevalvet teostava personali puudumise tõttu.

Elanikkonna teadlikkus jäätmehoolduse põhimõtetest on siiani suhteliselt madal, mida näitab selgelt ebaseadusliku prügistamise jätkumine, mittelubatud jäätmete põletamine koduses majapidamises, liigiti kogumise jäätmekonteinerite risustamine sobimatute jäätmetega jne.

3.3. Rahvastik, ettevõtlus, jäätmete ja prognoos

3.3.1. Rahvastik

Jäätmekavaga kaetud omavalitsused asuvad tinglikult Lääne-Harjumaal, nende pindala ja asustihedus varieeruvad suuresti (joonis 1).

Lääne-Harjumaa jäätmekava 2015-2020

Joonis 1. Lääne-Harjumaa antud jäätmekavaga kaetud omavalitsuste pindala ja asustustihedus 2015.a.

Jäätmekavaga käsitletavates valdades elas seisuga 01.01.2015. a 40 543 inimest (Statistikaamet).

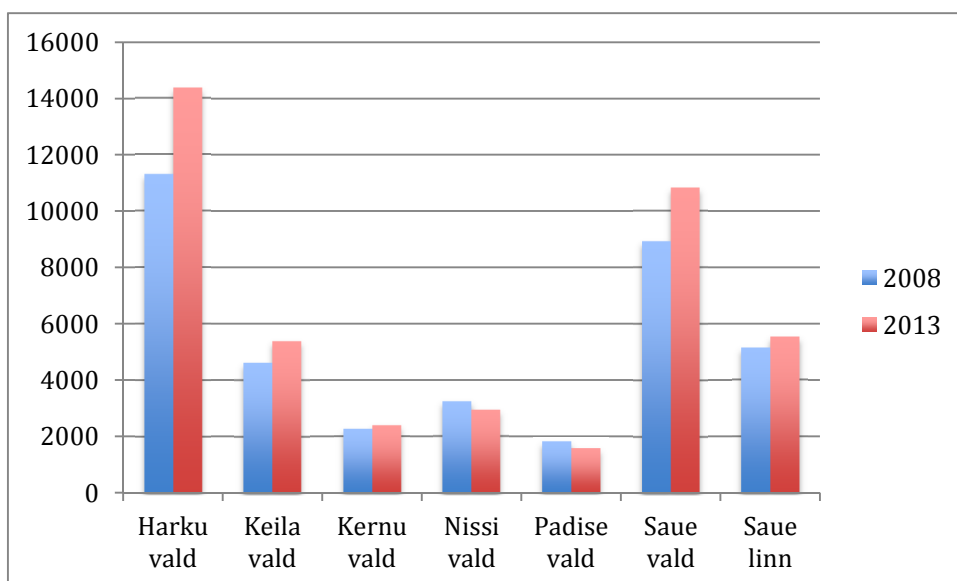
Suuremad asulad **Harku vallas** on Tabasalu, Muraste, Suurupi, Vääna-Jõesuu ja Tiskre. Suuremad suvilate asumid asuvad Vääna-Jõesuus ja Türisalus. **Keila valla** suuremad asulad on Keila-Joa, Klooga ja Karjaküla. **Kernu valla** suuremad asulad on Haiba, Kaasiku ja Laitse. Suuremad **Nissi valla** asulad on Riisipere, Turba ja Ellamaa. **Padise valla** suuremad asulad on Padise, Harju-Risti ja Kasepere. **Saue valla** suuremad asulad on Laagri alevik, Ääsmäe ja Hüüru. **Saue linn** on tiheasustusala tervikuna.

Lisaks alalistele elanikele on KOV-ide territooriumil hulgaliselt suvitajaid, kes suurendavad jäätmeteket ja avaldavad täiendavat survet keskkonnale.

Rahvastikuandmete järgi kasvab jäätmevaldajate hulk Tallinnale lähemates valdades (Keila, Saue ja Harku vald), Tallinnale kaugemates valdades (Kernu, Padise, Nissi) on prognoositav jäätmevaldajate hulga langus.

Rahvastiku muutused on toodud joonisel 2.

Lääne-Harjumaa jäätmekava 2015-2020

Joonis 2. Valitud piirkonna omavalitsuste rahvaarvu muutused.

Lisaks alalistele elanikele on omavalitsuste territooriumitel ka hulgaliselt suvitajaid, kes suurendavad jäätmeteket ja avaldavad täiendavat survet keskkonnale.

Proгноositav on elanike arvu võimalik kasv Harku, Keila ja Saue vallas. Seda mõjutab valdade paiknemine Tallinna kui suure tõmbekeskuse naabruses. Näiteks Harku vallavalitsus on prognoosinud, et aastal 2020 elab rahvastikuregistri järgi vallas 16 800 inimest. Tegelik elanike arv võib ulatuda 18 000-ni (Harku valla arengukava aastani 2037, 2011).

Omavalitsuses elavate inimeste tegelikku arvu mõjutavad mitmed asjaolud, seejuures ka suvilates aastaringiselt elavad inimesed, kes rahvastikuregistri järgi elavad kusagil mujal, näiteks Tallinnas.

3.3.2. Ettevõtlus

Kõigis käsitletavates omavalitsustes on suhteliselt palju erineva profiiliga ettevõtteid, eriti Tallinnale lähimates valdades. Antud juhul käsitletakse ettevõtteid, kus tekib peale segaolmejäätmete muid spetsiifilisi jäätmeid.

Harku vald - tegeldakse puidu- ja metallitoodete, ehitus- ja remonditööde, kinnisvarahalduse, veonduse, aiakujunduse, toitlustamise ja muude teenindusaladega. Tabasalus asub Talleggi tapamaja ja töötluskompleks. Laabi külla on rajatud alkoholitööstus (Altia Eesti AS). Harkujärvel tegutseb istikukasvatus AS Plantex (Juhani Puukool), Väänas on aiandusettevõtte (Nurmiko). Suuremas osas on ettevõtlus koondunud Tabasalu aleviku ümbrusesse, kus on välja ehitatud vastav infrastruktuur ja olemas hea ühendus Tallinnaga. Väiksem ettevõtluspiirkond on Keila lähedal Kumna ja Tutermaa küldes, mis asuvad samuti logistiliselt heas kohas. Jäätmetekke seisukohalt on oluline vallas tegutsev Harku Karjäär AS Laabi külas.

Lääne-Harjumaa jäätmekava 2015-2020

Keila vald - suurimad ettevõtted vallas on Laulasmaa Resort, haagiste tootja AS Bestnet

Lehola külas, karusnahkade töötlemisega tegelev Eurotann OÜ Karjakülas.

Kernu vald: AS Ferax Haiba – karjakasvatus ja taimekasvatus põllumajandus; Palkehitus OÜ - palgist ehitiste ja konstruktsioonide tootmine ning paigaldamine, AS Rake - ehitiste fassaadikatted; AS Balti Karusnahk – karusloomakasvatus.

Nissi vald: Saidafarm AS - mahepõllumajandus, veise- ja piimakarjakasvatus, teraviljakasvatus, piimatöötlemine; Ellamaa Tera OÜ - taime- ja loomakasvatus; OÜ Turba Puukoda - puidust mänguasjade ja suveniiride valmistamine, tiseritööd; Nissi Saeveski OÜ – saeveskiteenused; Nissi Puit OÜ - puittaara tootmine.

Padise vald: Laheotsa talu - köögivilja tootmine, töötlemine ja turustamine; AS M.V.Wool - kala töötlemine ja turustamine.

Saue vald: AS Neiser Grupp, AS E-Betonelement, Revala OÜ, AS Sagro, OÜ Kadarbiku Köögivilli, AS Alliku OS.

Saue linn: Saue Production OÜ – maitseainete ja kastmete valmistamine, Sami AS - põllumajandus-, metsatöö- ja teeholdusmasinaid, Toode AS – katusekattematerjalide tootmine.

3.3.3. Jäätmete kogused, käitlemine ja taaskasutus

3.3.3.1. Üldised andmed kogutud jäätmete kohta

Tabelis 1 on antud käsitletavate omavalitsuste kogu jäätmetekke dünaamika aastatel 2008-2013.

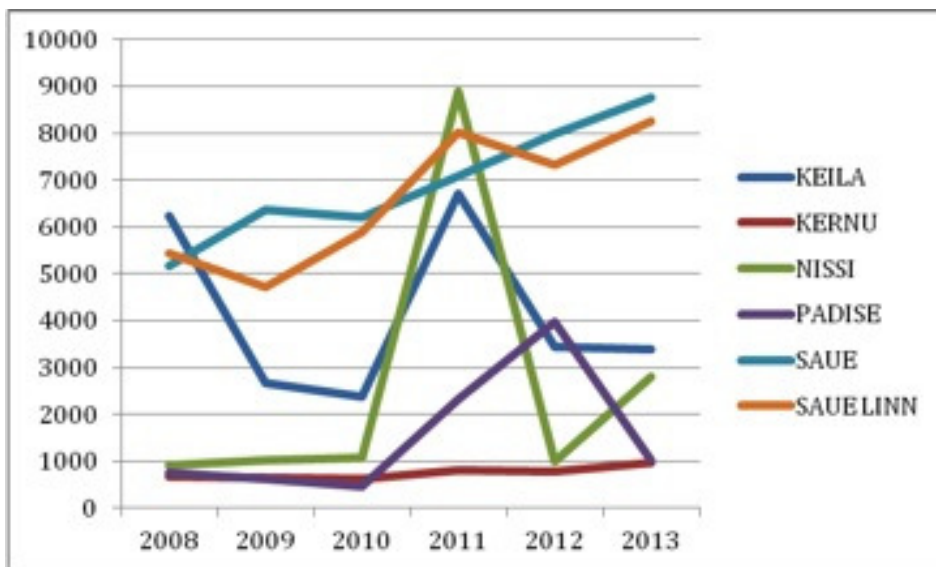
Tabel 1. Kogu jäätmetekke 2008-2013 (tonni)

Aasta	HARKU	KEILA	KERNU	NISSI	PADISE	SAUE	SAUE LINN
2008	13 267	6 246	661	908	766	5 183	5430
2009	9 403	2 679	652	1 010	631	6 360	4712
2010	13 044	2 379	610	1 083	459	6 213	5878
2011	17 420	6 725	813	8 887	2 324	7 082	8019
2012	106 105	3 440	787	999	3 982	8 001	7322
2013	277418	3391	965	2810	1030	8756	8255

Lääne-Harjumaa jäätmekava 2015-2020

Harku vallas moodustab suure osa jäätmetekkest ÜVK trasside rajamise käigus tekkinud kivid ja pinnas (kood 17 05 04) 196 020 tonni, süvenduspinnas (kood 17 05 06) 1200 tonni ning Harku Karjäär AS (kood 01 04 13 kivilõikamisel ja -saagimisel tekkinud jäätmed) – 64 300 tonni 2013. a.

Üldiseks tendentsiks on olnud vaadeldud ajavahemikus jäätmetekke suurenemine, mida võib seostada eelkõige elatustaseme tõusuga ja rahvastiku arvu kasvuga.

Joonis 3. Jäätmetekke (tonnides) omavalitsustes aastatel 2008-2013. Graafikult puudub Harku vald, kuna 2012-2013 jäätmetekke ületab keskmist jäätmeteket mitmekordselt.

3.3.3.2. Segaolmejäätmed

3.3.3.2.1. Segaolmejäätmete teke

Olmejäätmed on kodumajapidamisjäätmed ning kaubanduses, teeninduses või mujal ettevõtluses tekkinud oma koostise ja omaduste poolest samalaadsed jäätmed. Olmejäätmetes võib sisalduda nii tava- kui ka ohtlikke jäätmeid. Segaolmejäätmetes on materjalid liikide kaupa eraldamata.

Käsitletavates valdades tekkivatest segaolmejäätmetest (kood 20 03) annab ülevaate tabel 2 (Keskkonnaagentuuri jäätmearuandluse infosüsteemi JATS andmed). Eestis tekkis segaolmejäätmeid (kood 20 03) 2012. a keskmiselt 285 kg inimese kohta

Tabel 2. Segaolmejäätmete (kood 20 03) teke 2013a.

Lääne-Harjumaa jäätmekava 2015-2020

VALD/LINN	2013a Segaalmejjätmed, (tonni)	Segaalmejjätmed elaniku kohta (kg)
Harku	2903	222
Keila	1063	219
Kernu	401	195
Nissi	339	112
Padise	276	154
Saue	2188	220
Saue linn	1427	239

Keskonnaministeeriumi andmetel tekib Eestis keskmiselt segaalmejjätmeid elaniku kohta 400 kg/el/a (Keskonnaministeerium, 2008). Tabelis 2 toodud andmetest nähtub, et Lääne-Harjumaa jäätmekavaga hõlmatud valdades/linnas tekib riikliku statistika alusel tunduvalt vähem jäätmeid, kui Eestis keskmiselt. Siin tuleb arvestada, et riiklik statistika ei peegelda alati täpselt tegelikkust, elanikel on võimalus jäätmeid viia ka otse jäätmejaama. Näiteks aastatel 2009 – 2011 kogus elanikkond liigiti keskmiselt 54 kg olmejjätmeid aastas liigiti, mis vähendas jäätmete üleandmist segaalmejjätmetena.

Tallinnale lähedastes ning paljude tööstusettevõtetega Harku, Keila ja Saue vallas/linnas elanike arv ilmselt kasvab ja seetõttu võib eeldada, et tulevikus nende valdade/linna territooriumil tekkivate segaalmejjätmete ja eraldi kogutavate pakendijätmete, vanapaberi ja kartongi ning biolagunevate jäätmete kogus suureneb.

Segaalmejjätmed tekivad kõikidel elualadel, nii kodumajapidamises kui ka ettevõtetes, nende seas ka puhkemajanduses ja toitlustusettevõtetes. Jäätmete sortimise ja taaskasutamisele suunamisega väheneb segaalmejjätmete energiakasutus ja kõrvaldamine (ladestamine).

3.3.3.2.2. Segaalmejjätmete koostis

Segaalmejjätmete koostise analüüs aitab välja selgitada segaalmejjätmete liigilist koostist sh hinnata nendes jäätmetes sisalduvat biolagunevate jäätmete ja pakendite osakaalu.

Segaalmejjätmete liigiline koosseis võib erineda vastavalt sellele, kas proov on võetud linnast või maapiirkonnast. Lääne-Harjumaa jäätmekavaga hõlmatud valdades elab suur osa elanikkonnast maapiirkonnas. Kõige uuem segaalmejjätmete liigilist koostist analüüsiv uuring on teostatud SEI-Tallinn poolt 2013.a.- „Eestis tekkinud segaalmejjätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijätmete ning elektroonikaromu koostise uuring“. Nimetatud uurimuses võeti jäätmeproove Tallinnast, Pärnust ja Jõhvist ning Järvamaa valdadest. Kuna Lääne-Harjumaal vastavaid uurimusi teostatud ei ole, on järgnevalt analüüsitud uuringu tulemusi hajaasustusega valdade osas maapiirkonna (Järvamaa) analoogiast lähtudes.

Uuringu andmetest nähtub, et, kõige suurema osakaalu segaalmejjätmetest moodustavad biolagunevad jäätmed -31,1 % (kõogijätmed, aiajätmed ja muud biolagunevad jäätmed). Järgneb plast – 17,8 %, paber ja kartong -12,6 %, tekstiil ja

Lääne-Harjumaa jäätmekava 2015-2020

rõivad 7,4%, klaas 5,3%, metall 4,0%, ohtlikud jäätmed 1,5% ja elektroonikaromu 1,5%

Saue linna puhul võib tiheasustusest tulenevalt rakendada väikelinna piirkonna (Pärnu linn) analoogiat. Hajaasustatud valdade puhul maapiirkonna analoogiat (Järvamaa maapiirkond). Uuringu andmetest nähtub, et , kõige suurema osakaalu segaolmejäätmetest moodustavad biolagunevad jäätmed -31,7 % linn (köögijäätmed, aiajäätmed ja muud biolagunevad jäätmed). Järgneb plast – 17,4 %, paber ja kartong -14,7 %, klaas 6,0 %, metall 5,1 %, tekstiil ja rõivad 3,5 %, elektroonikaromu 1,4% ja ohtlikud jäätmed 0,7 %.

Andmeid kõrvutades nähtub, et maapiirkondades ja väikelinnas erineb segaolmejäätmete koosseis väga marginaalses ulatuses.

Uuringute tulemustest lähtudes vajab suuremat tähelepanu biojäätmete ja pakendijäätmete liigiti kogumise edendamise, täitmaks ringlussevõtu nõudeid.

3.3.3.3. Biolagunevad jäätmed

Biojäätmeteks on aia- ja haljastujäätmed; kodumajapidamises, jaemüügikohas ja tootlustusasutuses tekkinud toidu- ja köögijäätmed ning toiduainetööstuses tekkinud jäätmed, mis on oma koostise ja olemuse poolest samalaadsed eelmainitud jäätmetega. Biolagunevad jäätmed on mikroorganismide toimel aeroobselt või anaeroobselt lagunevad jäätmed. Siia hulka kuuluvad ka reoveesetted, puit ja vanapaber. Aia- ja haljastusjäätmeid võib kompostida.

Alates 2020. aasta 16. juulist ei või prügilasse ladestatavate olmejäätmete hulgas olla biolagunevaid jäätmeid üle 20 massiprotsendi (JäätS § 134).

Köögijäätmete kompostimine peaks toimuma kahjuritest eest kaitstud kompostimisnõudes. Aia- ja haljastusjäätmeid võib kompostida majade juures lahtiselt aunas.

Omavalitsuste jäätmehoolduseeskirjad sätestavad biolagunevate jäätmete eraldi kogumise kohustuse 5, 10 või enama korterite arvuga elamu korral. Üksikelamu kinnistul ei pea olema biolagunevate jäätmete mahutit juhul, kui biolagunevad aia- ja haljastusjäätmed kogutakse liigiti ning kompostitakse kinnistul. Biolagunevaid aia- ja haljastusjäätmeid saab samuti üle anda jäätmejaamades.

Liigiti kogutud biojäätmete hulka satub endiselt olulisel hulgal segaolmejäätmeid. Kogutud biojäätmed sisaldavad kilekotte ja muid jäätmeid, mis takistavad kompostimisprotsessi.

Biolagunevatest jäätmetest põhiosa tuleb ettevõtelt, elanike poolt üleantavad kogused on tagasihoidlikud.

SEI-Tallinn poolt 2013.a. läbi viidud Eestis tekkinud segaolmejäätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijäätmete ning elektroonikaromu koostise uuringu kohaselt sisaldasid 2013. a kodumajapidamistest pärit ladestatavad segaolmejäätmed biolagunevaid jäätmeid keskmiselt 31 massiprotsenti. Kuna prügilasse ladestatavate olmejäätmete hulgas ei või alates 2020.a. 16. juulist olla biolagunevaid jäätmeid üle 20 massiprotsendi, tuleb elanikkonna hulgas teha teavitustööd ja järelevalvet biolagunevate jäätmete eraldi sortimiseks.

Lääne-Harjumaa jäätmekava 2015-2020

Kalmistute külastajatele on jäätmete liigiti kogumiseks paigutatud eraldi kogumismahuteid, kuid paljudel juhtudel pannakse biolagunevate jäätmete konteineritesse sinna mitesobivaid jäätmeid.

3.3.3.4. Vanapaber ja kartong

Suur osa vanapaberist ja kartongist on taaskasutatav, juhul kui see puhas. Jäätmehoolduseeskirjad kohustavad paberit ja kartongi koguma eraldi mahutisse korterelamutes.

Omavalitsustes, kus on olemas jäätmejaam, saab paberit ja kartongi tasuta üle anda jäätmejaamades. Taaskasutusorganisatsioonide andmetel on probleemiks asjaolu, et paberpakendi kogumiskonteineritesse on pandud märkimisväärses kogused vanu ajalehti ja ajakirju, mille kogumine pole taaskasutusorganisatsioonide ülesanne. Praegu puuduvad paberi ja kartongi mugavad üleandmisvõimalused piirkondades, kus jäätmejaama ei ole.

Tabel 3. Olmejäätmete hulgast väljanopitud või liiguti kogutud paber ja kartong, 2013a.

VALD/LINN	KOGUTUD VANAPAPER JA KARTONG (tonni)
Harku vald	133
Keila vald	39
Kernu vald	3
Nissi vald	14
Padise vald	0
Saue vald	182
Saue linn	55

3.3.3.5 Ohtlikud jäätmed

Ohtlike jäätmeid tekib nii kodumajapidamistes kui ka tootmisettevõtetes. Ohtlikud jäätmed (elavhõbedalambid, vanad akud, vanaõli, värvid, ravimid jms.) kuuluvad üleandmisele vastavat käitlulitsentsi omavatele ettevõtetele. Valdades ja Saue linnas asuvad ohtlike jäätmete vastuvõtupunktid. Mitmed omavalitsused (Harku vald, Nissi vald, Kernu vald, Saue linn) on kord aastas korraldanud ka ohtlike jäätmete kogumisringe.

Tabel 4. Kogutud ohtlikud jäätmed 2012a.

VALD/LINN	KOGUTUD OHTLIKUD JÄÄTMED, (tonni)
Harku	167

Lääne-Harjumaa jäätmekava 2015-2020

Keila	86
Kernu	3,6
Nissi	23
Padise	10,8
Saue	43
Saue linn	137

Harku vallas Tabasalus võetakse elanikelt vastu ohtlikke jäätmeid jäätmejaamas.

Saue vallas on ohtlikke jäätmeid võimalik ära anda Pääsküla jäätmejaama (Raba tänav 20, Tallinn) või mõnda teise ohtlike jäätmete kogumispunkti, näiteks kogumispunkti Laagri alevikus.

Saue linnas on ohtlike jäätmete kogumispunkt Sooja tn.2a.

Keila vallas on ohtlikke jäätmeid võimalik ära anda jäätmejaamas (Tõmmiku küla, Karjaküla kalmistu ja AS Keila Betoon vahelisel alal).

Kernu vallas on Haiba ja Kaasiku kogumispunkt Laitse Seltsimaja kõrval.

Tulevikus peaks ohtlike jäätmete kogumisringid toimuma süstemaatiliselt. Ohtlike jäätmete kulutuste kandmise peaks edaspidi toimuma "saastaja maksab" põhimõttel.

3.3.3.6. Pakendijäätmed

Pakendijäätmed kuuluvad tootjavastutusega hõlmatud jäätmete hulka, mille kokkukogumise kohustus lasub pakendiseadusest tulenevalt tootjavastutusorganisatsioonidel.

Pakend on mis tahes materjalist valmistatud toode, mida kasutatakse kauba, toormest kuni valmiskaubani, hoidmiseks, kaitsmiseks, käsitsemiseks, kättetoimetamiseks ja esitlemiseks kogu tsükli vältel tootjast tarbijani. Pakendiks loetakse ka samal eesmärgil kasutatavaid ühekorra tooteid. Pakendiseaduse kohaselt on pakendimaterjalid klaas, plastik, paber ja kartong, kaasa arvatud kihiline kartong, metall, puit ja muu materjal.

Pakendeid saab tasuta üle anda kõigis jäätmejaamades ja kogumispunktides. Lisaks avalikele pakendipunktidele kogutakse pakendijäätmeid korterelamute juurde paigutatud konteineritesse. Pakendikonteinereid pakuvad taaskasutusorganisatsioonid. Eramaja omanikele pakuvad taaskasutusorganisatsioonid koostöös jäätmevedajatega pakendikoti teenust.

Pandipakendite tagasivõtmist korraldab OÜ Eesti Pandipakend.

Pakendite tagasivõtmist korraldavad MTÜ-d Eesti Pakendiringlus (edaspidi: EPR) ja Eesti Taaskasutusorganisatsioon (edaspidi: ETO) ning Tootjavastutusorganisatsioon OÜ (edaspidi: TVO).

2013. a lahus kogutud pakendijäätmete kogus on antud tabelis 5.

Tabel 5. Pakendijäätmete(jäätmekood 15 01) teke 2013.a.

Lääne-Harjumaa jäätmekava 2015-2020

VALD/LINN	PAKENDIJÄÄTMED (tonni)
Harku	1826
Keila	163
Kernu	31
Nissi	40
Padise	26
Saue	1116
Saue linn	1459

Pakendijäätmetest moodustab kõige suurema osa plastpakend (keskmiselt 46%). Paber- ja kartongpakend moodustas keskmiselt 20%, klaaspakend ning metallpakend moodustasid ligikaudu võrdse osa pakendijäätmetest (vastavalt 16,1% ja 14,7%)².

Pakendijäätmete kogumise korraldus ning kogumisvõrgustiku väljaarendamine toimub kohaliku omavalitsuse ja tootjavastutusorganisatsioonide vahelise lepingu alusel. Omavalitsus määrab kindlaks oma haldusterritooriumil pakendi ja pakendijäätmete kogumisviisid, mis on kehtestatud valla jäätmehoolduseeskirjaga. Pakendijäätmete taaskasutamist korraldab riik läbi tootjavastutusorganisatsioonide üle teostatava järelevalve.

Eesti Pandipakendi OÜ andmetel on tagatisrahaga koormatud pakendite tagastuspunktid kaupluste juures Harjumaal on neid kokku 245 (koos Tallinnaga). 2012. aastal koguti Eesti Pandipakendi poolt hallatava kogumissüsteemi kaudu kokku ja suunati taaskasutusse 89% plastpudelite, 86% klaaspudelite ja 62% plekkpurkide turule paisatud massist.

Vastavalt pakendiseadusele peab konteinerid paigutama piisava tihedusega. Selle korraldamine on taaskasutusorganisatsioonide (TKO) ülesanne koostöös omavalitsustega.

3.3.3.7. Probleemtoodete jäätmed

Probleemtoode (elektri- ja elektroonikaseadmed, patareid ja akud, mootorsõidukid ja nende osad ning romusõidukid ja kasutatud osad, rehvid ja põllumajandusplast) on toode, mille jäätmed põhjustavad või võivad põhjustada tervise- või keskkonnaohtu, keskkonnahäiringuid või keskkonna ülemäärast risustamist (jäätmeseadus).

Probleemtoodete jäätmete kokkukogumise ja käitlemise kohustus lasub tootjavastutusorganisatsioonidel. Tootjavastutuse põhimõtte kohaselt peab tootja tagama tema poolt turule lastud probleemtoodetest (patareid ja akud, mootorsõidukid ja nende osad, elektri- ja elektroonika-seadmed, rehvid, põllumajandusplastid) tekkivate jäätmete kogumise ja nende taaskasutamise, korduskasutamise või nende kõrvaldamise. Nende tegevustega seotud kulud kannab tootja. Tootjal on kohustus

² Eestis tekkinud segaolmejäätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijäätmete ning elektroonikaromu koostise uuring, 2013. SEI.

Lääne-Harjumaa jäätmekava 2015-2020

koguda ja edasisele käitlemisele suunata ka sellisest probleemtootest tekkinud jäätmed, mis on turule lastud enne tootjavastutuse rakendumist (nn endisaegsed ehk ajaloolised jäätmed).

Põllumajandusplasti osas peab igas maakonnas olema üks kogumispunkt või tootja kogub neid jäätmeid ettevõtete juures (Põllumajandusplastist tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad, RT I 19.02.2013,13). Harju maakonnas paikneb põllumajandusplasti kogumispunkt aadressil Pärnu mnt 388a, Tallinn. Vajadusel võib kogumispunkte rajada ka mujale.

Patareid ja akud

Alates 26. septembrist 2008 peavad kõik akude ja patareide tootjad koostöös tootjavastutusorganisatsioonidega varustama oma tooteid turustavad kauplused ja muud müügikohad kogumismahuti(te)ga, kuhu tarbijad saavad kasutatud patareisid ja akusid üle anda. Patareide ja akujäätmete tagastamine on tasuta, ka ei pea samasugust uut kaupa asemele ostma. Patareisid ja akusid saab üle anda lisaks koos teiste ohtlike jäätmetega Harku valla jäätmejaamas, Keila valla jäätmejaamas ja vallavalitsuste poolt korraldatud ohtlike jäätmete kogumisringidel. Mitmeid patareide kogumiskaste on ka ühiskondlikes hoonetes.

Keila valla Karjaküla jäätmejaamas koguti 2013.a. 50 kg; Harku valla jäätmejaamas 2012.a. 301 kg akusid/patareisid.

Kantavate patarei ja akujäätmete kogumise osakaal jäätmete kogumassist peab aastaks 2016 moodustama 45%. KOV saab eesmärgi täitmisele kaasa aidata teavitustöö teostamisega elanikkonna hulgas ja koostöös tootjavastutusorganisatsioonidega kogumispunktide võrgustiku täiendamisega.

Elektroonikaseadmed võivad sisaldada ohtlikke jäätmeid nagu raskemetalle, halogeenitud ühendeid ja asbesti. Vanad kodumasinad nagu külmikud võivad sisaldada osoonikihti lagundavaid freoone. Vabariigi Valitsuse määruse „Elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad“ kohaselt on tootja kohustatud turustaja müügikohtade kaudu tarbijalt tasuta arvulise vastavuse alusel tagasi võtma turustatava seadmega sama liiki ja sama otstarvet täitvast seadmest tekkinud elektroonikaromu. Siit tulenevalt on elektroonikaseadmeid müüvad kauplused kohustatud vana seadme tagasi võtma kui see vastab oma liigilt kaupluses müüdavatele seadmetele.

Elektroonikaseadmete jäätmeid saab ära anda elektroonikajäätmete müüjate juures või jäätmejaamades.

Elektroonikajäätmeid on vastu võetud ka ohtlike jäätmete kogumisringide raames. Elektri- ja elektroonikajäätmete kogumist korraldavad tootjavastutusorganisatsioonid MTÜ EES-Ringlus ja MTÜ Eesti Elektroonikaromu.

Elektroonikaromude kogumise osakaal kolmel eelneval aastal turule lastud elektri- ja elektroonikaseadmete kogumassist peab aastaks 2020 ulatuma 65%-ni. Eesmärgi saavutamiseks teeb KOV tihedat koostööd tootjavastutusorganisatsioonidega

Lääne-Harjumaa jäätmekava 2015-2020

elektroonikaromude vastuvõtupaikade võrgustiku laiendamiseks ning elanikkonna teavitamiseks elektroonikaromude üleandmise võimaluste kohta.

Romusõidukid ja vanarehvid

Mootorsõidukite ja nende osade, sh rehvide, tagasivõtmise peavad tootjavastutuse põhimõttel ellu rakendama ja finantseerima tootjad ja turustajad, kes võivad selle ülesande delegeerida jäätmekäitlejatele. Mootorsõidukite või nende osade turustaja on kohustatud kasutajalt turustatava osaga sama liiki osast tekkinud osa (kasutatud osa) tasuta tagasi võtma sõltumata sellest, kas kasutaja kavatseb osta uue osa või mitte.

Vanarehvide kogumist reguleerib Vabariigi Valitsuse 17.06.2010. a määrus nr 80 „Rehvidest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord“. Määruse § 5 kohaselt on tootjad kohustatud vanarehvid tasuta tagasi võtma piiramatus koguses rehvide kasutajalt, mootorsõidukite ja rehvide hooldustöökojalt (välja arvatud hooldustöökojalt, kes tegeleb ka romusõidukite töötlemisega), kohalikul omavalitsuselt ning kohaliku omavalitsuse jäätmejaama lepingu alusel haldavalt jäätmekäitlejalt. Vanu rehve võtab vastu suur osa rehvide müügiga tegelevaid ettevõtteid, kui samast ettevõttest ostetakse uued rehvid. Jäätmejaamades asuvad kogumispunktid on suunatud ainult eraisikutele ja seetõttu võib olla kehtestatud vastu võetavatele vanadele rehvidele arvuline piirang.

3.3.3.8. Ehitus- ja lammutusjäätmed

Ehitus- ja lammutusjäätmed koosnevad mitmesugustest materjalidest – mineraalsed materjalid (pinnas, kivid, kipsil põhinevad materjalid, klaas), puit, metall, ohtlikud ained (näiteks värvi- ja lahustijäägid, asbest).

Tabelis 6 on antud ehitus- ja lammutusjäätmete teke omavalitsuste lõikes 2013 aastal.

Tabel 6. Ehitus- ja lammutusjäätmete (kood 17) teke 2013.a.

VALD/LINN	EHITUS-JA LAMMUTUSJÄÄTMED, (tonni)
Harku	201 896
Keila	1567
Kernu	330
Nissi	2331
Padise	525
Saue	2956
Saue linn	3251

Lääne-Harjumaa jäätmekava 2015-2020

Ehitus- ja lammutusjätmeid võetakse vastu jäätmejaamades. Asbesti sisaldavate jäätmete vastuvõtt toimub ka OÜ Slops ehitusjätmete ladestuspaigas ning AS Tallinna Jätmete Taaskasutuskeskuses. Suurte lammutusobjektide puhul peab koostöös omavalitsusega asukohapõhiselt leidma võimaluse jäätmete käitlemiseks.

Ehitus- ja lammutusjätmetest annavad suurema koguse metallijätmed ja pinnas ning kivid. Metallijätmed valdavalt taaskasutatakse. Suurte lammutusobjektide puhul tuleks leida käitlemisvõimalus asukohapõhiselt.

3.3.3.9. Tervishoiu- ja veterinaarjätmed

Jäätmehoolduseeskirja järgi on vaja tervishoiu- ja veterinaarteenuse osutajal ohtlikud jäätmed (riskijätmed) koguda eraldi, pakendada tulenevalt jäätmeliigi eripärast, käidelda ja anda üle vastavat jäätmeluba omavale jäätmekäitlusettevõttele.

Harju maakonnas kompleksne tervishoiujätmete käitlussüsteem senini puudub. Käitlusvõimaluse puudumise tõttu satub ilmselt osa eelnimetatud jäätmeid segaolmejätmete hulka.

Tabel 7. Tervishoiu- ja veterinaarjätmete (kood 18) teke 2013.a.

VALD	TERVISHOIU- JA VETERINAARJÄÄTMED, (kg)
Harku	8
Keila	0
Kernu	159
Nissi	0
Padise	69
Saue	3011
Saue linn	350

Lähtudes tabeli 7 andmetest ei tekkinud 2013. aastal jäätmekavaga hõlmatud omavalitsustes praktiliselt tervishoiu- ja veterinaarjätmeid, v.a. Saue ja Kernu vallas ning Saue linnas. Saadud andmeid ei saa pidada siiski täpseteks, kuivõrd kõigis omavalitsustes on tervishoiu- ja veterinaarteenuste osutajaid. Lisaks tekib ohtlikke jäätmeid ka perearstikeskustes ja hambaraviteenuste osutamise käigus.

Kõlbmatud ravimijätmed tuleb käidelda vastavalt ravimiseaduse nõuetele

Elanike hulgas tuleks laiemalt levitada teavet selle kohta, kus ravimijätmeid saab üle anda.

3.3.3.10. Kasutuskõlblikud esemed ja riided

Lääne-Harjumaa jäätmekavaga hõlmatud valdades/linnades on võimalik kasutuskõlblikke ja puhtaid riideid ära anda kasutatud riiete müügiga tegelevatele ettevõtetele ja abiorganisatsioonidele. Laiemad võimalused kasutatud riiete ringlussevõtuks on loodud Tallinna linnas (Uuskasutuskeskus (Tatari 64, Telliskivi 61), heategevusühing „Emma“ (Mulla 8), Päästearmee (Kopli 8) ja Humana kauplused, samuti võetakse riideid vastu Harku valla jäätmejaamas ning on võimalik viia Muraste Konsumi juures asuvasse kasutatud rõivaste konteinerisse. Kuna kasutatud riiete ja esemete müüjad/jagajad jäätmearuandeid esitama ei pea, puudub ülevaade kokku kogutud ja ringlusse võetud esemetest ja riietest.

Kodumajapidamistest kokku kogutud rõivaste kogused jäätmekavaga hõlmatud omavalitsustes on olnud pea olematud, kuna puuduvad kasutatud rõivaste püsivad kogumissüsteemid. SEI-Tallinna (2008) hinnangul võiks tekstiili ja rõivaste hinnanguline kogus segaolmejäätmetes olla kuni 4,5%.

3.3.3.11. Metallijäätmed

Metallijäätmeteks võivad olla värvilistest metallidest, mustmetallidest või nende sulamitest pakendid ja muud jäätmed. Metallpakendid saab tasuta panna pakendikonteinerisse. Teiste metallijäätmete kogumine toimub jäätmete kokkuostu teel. Lisaks saab metallijäätmeid viia tasuta jäätmejaama ja vastavat käitlusluba omavasse ettevõttesse.

3.3.3.12. Suurjäätmed

Suurjäätmed on jäätmed, mida kaalu või mahu tõttu ei ole võimalik paigutada jäätmemahutisse, nagu mööbel, vaibad, madratsid, kardinapuud, aknaraamid, kraanikausid jms.

Suurjäätmete kogumine on hõlmatud reeglina korraldatud jäätmeveoga, lisaks saab neid üle anda jäätmejaamades.

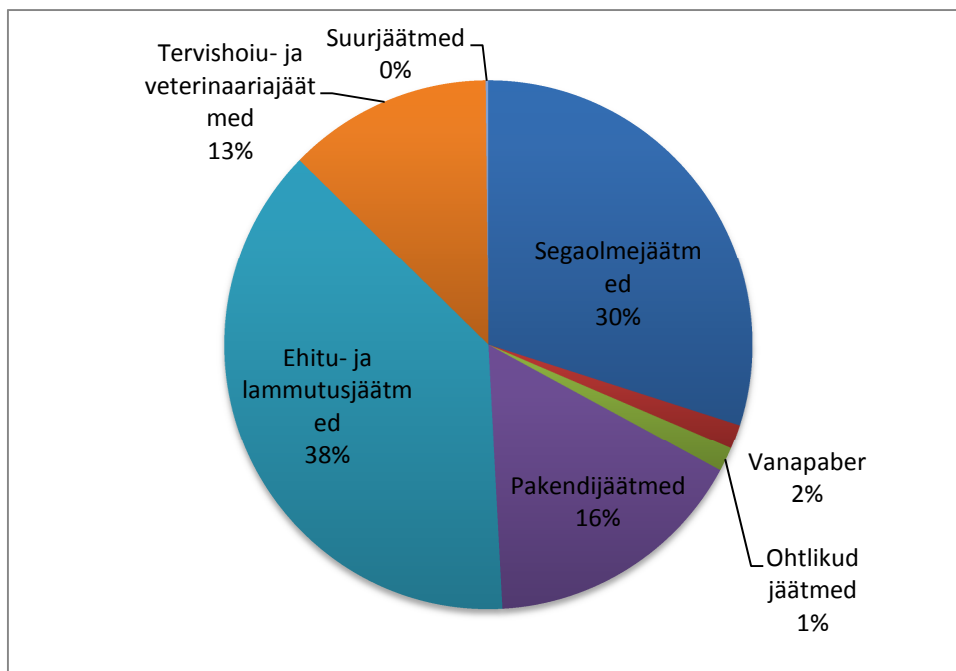
Tabel 8. Suurjäätmete teke 2013.a.

VALD/LINN	SUURJÄÄTMED, (tonni)
Harku	31
Keila	0,5
Kernu	0

Lääne-Harjumaa jäätmekava 2015-2020

Nissi	1,9
Padise	0
Saue	5,4
Saue linn	6,6

Joonis 4 . Jäätmete osakaalud Lääne-Harju piirkonnas 2013.a.

4. JÄÄTMEHOOLDUSE KORRALDUS

4.1. Üldine ülevaade

Jäätmehoolduse üldeesmärgid on fikseeritud riigi jäätmekavas 2014-2020. Neid üldeesmärke rakendatakse ka omavalitsuste jäätmehoolduse suhtes.

Käsitlevatest omavalitsustest kogutud tavajäätmed on veetud ettevõttesse AS Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus ja AS Ragn-Sells, kus osa jäätmeid on läinud jäätmekütuse tootmiseks ja osa ladestati prügilasse. Nüüdseks on käiku antud Iru jäätmeenergiaplokk ja olmejäätmete ladestamist massiliselt ei toimu.

Lääne-Harjumaa jäätmekavaga hõlmatud omavalitsustes puuduvad suuremad jäätmete kõrvaldamis- ja taaskasutamisrajatised.

Lääne-Harjumaa jäätmekava 2015-2020

Sulgemist vajavaid prügilaid omavalitsustes ei ole. Suletud on järgmised prügilad: Tuula (Saue vald), Sõrve prügila (Harku vald), Tuudinõmme (Padise vald), Haiba-Mõnuste (Kernu vald). Täiendavaid meetmeid suletud prügilate korrastamiseks rakendada vajalik ei ole. Lääne-Harjumaa jäätmekavaga hõlmatud omavalitsustes asuvad jääkreostusobjektid on Ääsmäe põhjaveereostus, Keila-Joa raketibaas, Riisipere ABT.

Korraldatud jäätmeveoga on erinevates valdades haaratud järgmised jäätmeliigid: segaolmejäätmed, vanapaber ja kartong, ajutiselt mahutite vahetusse lähedusse paigutatud suurjäätmeid ning kompostitavad biolagunevaid jäätmeid (v.a aia- ja haljastusjäätmed)

Korraldatud jäätmeveo piirkonnaks on tavaliselt omavalitsuse haldusterritoorium.

Harku valla jäätmehoolduseeskirja järgi moodustab valla haldusterritoorium ühe veopiirkonna.

Keila valla jäätmehoolduseeskirja kohaselt Keila valla haldusterritoorium moodustab ühe jäätmeveo piirkonna.

Padise valla jäätmehoolduseeskirja kohaselt Padise valla territoorium moodustab ühe jäätmeveopiirkonna.

Saue valla jäätmehoolduseeskirja kohaselt Saue valla haldusterritoorium tervikuna on hõlmatud on korraldatud jäätmeveoga.

Saue linna jäätmehoolduseeskirja kohaselt Saue linna haldusterritoorium moodustab tervikuna ühe veopiirkonna.

Kernu ja Nissi vald on moodustanud ühise jäätmeveopiirkonna, mis hõlmab mõlema valla haldusterritooriumi.

Segaolmejäätmetele rakendub korraldatud jäätmevedu nii elamumaa kui mitteelamumaa sihtotstarbega kinnistutel. Korraldatud jäätmeveoga on kaasnenud jäätmevaldajate sundliitmine, mis võimaldab paremat järelevalvet. Enne korraldatud jäätmeveo algust oli suur osa eramuid ja suvilaid jäätmete kogumissüsteemist väljas ning jäätmeid viidi kas võõrasse prügikasti, ladestati ebaseaduslikult või põletati.

Omavalitsustes tegelevad jäätmehoolduse alaste küsimustega keskkonnaspetsialist ja heakorraspetsialist või teised spetsialistid. Ametiisikute töö eesmärgiks on valla pädevusse kuuluvate kohaliku tähtsusega keskkonnalaste (jäätmealaste) ülesannete täitmine.

Järelevalvet jäätmekäitluse üle teostavad Keskkonnainspeksioon ja valla/linnavalitsused.

Keskkonnajärelevalve seaduse järgi on ka kohalik omavalitsus järelevalveasutus, millel on oma territooriumil keskkonnainspeksiooniga samasugused õigused ja kohustused. Keskkonnajärelevalve seaduse kohaselt keskkonnainspeksioonil on õigus kontrollida seadusega kohalikule omavalitsusüksusele pandud või kohaliku omavalitsusüksuse poolt halduslepinguga võetud keskkonnakaitse- ja -kasutusala ülesannete täitmist ning kohaliku omavalitsusüksuse volikogu ja valitsuse keskkonnakaitse- ja kasutusala üksikaktide seaduslikkust.

Osa Lääne-Harju ühise jäätmekavaga haaratud valdadest (Harku, Kernu, Nissi, Padise) on ühinenud MTÜ-ga Harjumaa Ühisteenuste Keskus (HÜK), et koostöös paremini korraldada omavalitsuste jäätmehooldust.

Lääne-Harjumaa jäätmekava 2015-2020

Uute kogumissüsteemide, olemasolevate jäätmerajatiste sulgemise, täiendavate jäätmerajatiste infrastruktuuri ja sellega seotud investeeringute vajadus on kasvav tulenevalt Riigi jäätmekava 2014-2020 eesmärkidest.

4.2. Olemasolevad jäätmejaamad

Jäätmejaamad on Harku, Keila ja Nissi vallas. Saue valla ja Saue linna jäätmekava näeb ette Pääsküla jäätmejaama kasutamist, mille osas on Tallinna linnaga sõlmitud koostööleping. Praegune jäätmejaamade võrgustik ei ole piisav, tagamaks elanikele mugavaid jäätmete üleandmise võimalusi. Piirkonniti jääb jäätmejaam liialt kaugele, paljudes omavalitsustes puudub jäätmejaam üldse (Kernu, Saue, Padise vald, Saue linn).

Harku valla jäätmejaamas Tabasalus (Kooli tn 5a) võetakse eraisikutelt tasuta vastu jäätmeliike: biolagunevad aia- ja haljastusjätmed (tasuta kuni 0,4 m³); elektri- ja elektroonikaseadmed (külmpakid, pesumasinad, elektripliidid, televiisorid, raadiod jms); sõiduauto vanarehvid (kuni 8 rehvi); pakendijätmed (klaas, metall, plast, paber jm pakend); plastijätmed ja vahtplast; lehtklaas (tasuta kuni 0,1 m³); päevavalguslambid jms; kasutatud akud ja patareid; kasutuskõlblik mööbel; rõivad ja jalatsid (tasuta kuni 0,1 m³); vanapaber ja kartong; vanametall; töötlemata puit (naturaalne ja ei ole töödeldud värvidega, õlidega, lakkidega); sorteeritud ehitus- ja lammutusjätmed (betoon, tellised, plaadid jms, tasuta kuni 1 m³); elavhõbekraadiklaasid ja muid elavhõbedat sisaldavaid jätmed (kuni 2 kg); kemikaalid ja pestitsiidide jätmed (kuni 10 l); aegunud ja kasutuskõlbmatud ravimid (kuni 2 kg); värvi-, liimi-, laki- ja lahustijätmed jaepakendis (kuni 10 l); jääkõlid ja õlifiltrid, õlised pühkmematerjalid (kuni 20 l).

Tasu eest võetakse vastu järgmisi jäätmeliike: biolagunevad aia- ja haljastusjätmed, mis ületab 0,4 m³; eterniit; lehtklaas, mis ületab 0,1 m³; rõivad ja jalatsid, mis ületab 0,1 m³; sorteerimata ehitus- ja lammutusjätmed; sorteeritud ehitus- ja lammutusjätmed, mis ületab 1 m³; suurjätmed, sh kasutuskõlbmatu vanamööbel.

Keila valla jäätmejaamas (Tõmmiku küla, Karjaküla kalmistu ja AS Keila Betoon vahelisel alal) on teenused järgmised: eraisikutelt (Keila valla elanikelt vastavalt sissekirjutusele tasuta) vastuvõetavad jäätmeliigid: lehtklaas, autorehvid, elektroonikajätmed, paber ja kartong, segapakendid. Ohtlikud jätmed: pliiakud, muud akud patareid ja akukogumikud, värvijätmed, kemikaalid, vanaõlid, õlifiltrid, ohtlike ainete pakendid, elavhõbe, elavhõbedalamp, ravimid, taimekaitsevahendid saastunud pühkmed, kalts. Eraisikutelt tasu eest vastuvõetavad jäätmeliigid: kivid ja betoon, sortimata ehitusjätmed.

Nissi valla jäätmejaamas (Nissi tee 87a, Riisipere) on teenused järgmised:

Lääne-Harjumaa jäätmekava 2015-2020

MTÜ Eesti Rehviliit võtab vastu vanu rehve eraisikutelt ja talunikelt.

MTÜ Eesti Elektroonikaromu võtab vastu elektri- ja elektroonikaseadmeid (külmkapid, pesumasinad, elektripliidid, televiisorid, raadiod jms

Saue linnas sobiliku maa-ala puudumise tõttu on seni jäätmejaam rajamata, jäätmete üleandmiseks sõlmiti koostööleping Tallinna linnaga Pääsküla jäätmejaama kasutamiseks.

Praktika on näidanud, et Eestis rajatud jäätmejaamade haldamisega kaasneb suur püsikulu. Jäätmejaamade rajamisel tuleks arvestada muuhulgas isemajandamise võimalusi, teostades enne jäätmejaama rajamist uuringu jaama logistilise sobivuse ja võimalike käideldavate jäätmekoguste kohta. Jäätmejaama isemajandamiseks peaks HÜK poolt teostatud analüüsi kohaselt koguma jäätmeid vähemalt 1000 tonni ulatuses aastas. Olemasolevad jäätmejaamad sellises mahus jäätmeid ei käitle.

Võimalik on rajada lihtsustatud konteinerite park jäätmepunktidenä tootjavastutusega hõlmatud jäätmete kogumiseks.

Kernu ja Padise valla elanikud saavad kasutada Nissi (Riisipere) jäätmepunkti. Sinna on otstarbekas lisada konteinerid pakendijäätmete tarbeks.

4.3. Tegevuste ja taristu integreerimine

Lääne-Harjumaa ühise jäätmekava aluseks on praegused rajatised, mida peaks saama kasutada valdade üleselt. Selleks on vajalik omavalitsuste vaheline kokkulepe.

Taristu ühiskasutamise probleemideks on:

- jäätmejaama paiknemine teiste potentsiaalsete kasutajate suhtes;
- taristu rajamise ja hoolduskulude katmise võimalus erinevate omavalitsuste poolt.

Tiheasustusaladelt kogutud biolagunevate toidu- ja köögijäätmete kompostimist on otstarbekas korraldada ühiselt ühes või kahes erinevas asukohas, näiteks Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus AS-is.

4.4. Jäätmenõustamine ja –teavitust

Keskkonnahariduse üldine suunamine toimub riigi tasandil Keskkonnaministeeriumi ja Haridus- ja Teadusministeeriumi koostöös. Keskkonnaameti keskkonnahariduse osakonna ja regiooni spetsialistide kaudu toimub elanikkonna teadlikkuse tõstmise praktiliste õppeprogrammide ja kampaaniate kaudu.

Jäätmealase teavitamisega tegelevad veel kohalikud omavalitsused, jäätmekäitlejad, taaskasutus- ja tootjavastutusorganisatsioonid ning muud

Lääne-Harjumaa jäätmekava 2015-2020

keskkonnaorganisatsioonid. KIK-i toetuse korral on toimunud projektipõhiselt jäätmealaseid teavituskampaaniad ja koolitusi. Teavitus- ja nõustamistegevusi tuleks korraldada järjepidevalt.

Valdade/linna veebilehtedel on antud teave jäätmejaama tegevuse, pakendikonteinerite asukohtade, ohtlike jäätmete kogumise kohta, teave korraldatud jäätmeveo ja jäätmete sortimise kohta. Jooksvat jäätmealast teavet on elanikele vahendatud valla ajalehe kaudu (kogumisringid, pakendikonteinerite asukohad jms.)

Kaasaegse jäätmekäitluse arendamine ei ole üksnes tehniline, vaid ka sotsiaalne probleem. Jäätmekavaga püstitatud eesmärkide elluviimine eeldab elanike kaasamist ja vastavat selgitustööd. Jäätmete tekke vähendamine, jäätmete sortimine ja käitlemine tekkekohas sõltub suurel määral elanike valmisolekust jäätmekäitlust edendada. Valmisolek omakorda on seotud motivatsiooniga – parandada elukeskkonda tervikuna, vähendada jäätmekäitluse maksumust jne.

Tehtava selgitustöö saab jagada kaheks:

- üldine süstemaatiline keskkonnakasvatus, sh ka kõikidele sihtgruppidele suunatud säästva jäätmekäitluse selgitustöö;
- konkreetse jäätmekäitlusprogrammi käivitamise eelne ja selle toimimise ajal toimuv selgitustöö.

Sihtgrupiks on füüsilised ja juriidilised isikud (kinnistute omanikud, kortermajade elanikud, koolilapsed, ettevõtjad jt).

4.5. Jäätmehoolduse rahastamine

Üldiseks printsiibiks jäätmehoolduse rahastamisel (jäätmejaamade haldamine, ohtlike jäätmete kogumise- ja käitluskulud, teavitamis- ja nõustamiskulud, kulud jäätmevaldajate registrile) on saastaja maksab põhimõtte rakendamine.

Praegusel ajal toimub jäätmekäitluse finantseerimine järgmiselt:

- ettevõtted maksavad ise kõikide tekitatud jäätmete käitlemise eest, kaasa arvatud ohtlikud jäätmed;
- tootjavastutusega hõlmatud ettevõtted maksavad kinni tootjavastutussüsteemi kaudu jäätmete käitlemise;
- elanikud maksavad olmejäätmete käitlemise eest jäätmeveo teenustasu otse jäätmekäitlusettevõttele või läbi kinnisvarahaldusteenuseid pakkuva ettevõtte, lisaks muude jäätmete eest jäätmejaamale või jäätmekäitlejale.

Valdade eelarvest kaetakse:

- kulud jäätmete kogumiseks ja kõrvaldamiseks avalikust ruumist;
- Jäätmevaldajate registrite loomise ja haldamisega seotud kulud;
- jäätmevaldajate teavitamise - ja nõustamiskulud;
- korraldatud jäätmehoolduse rakendamisega seotud kulud;
- ohtlike jäätmete kogumisring korraldamisega seotud kulud;
- jäätmejaama haldamisega seotud kulud;

Lääne-Harjumaa jäätmekava 2015-2020

- omavoliliselt ladestatud prügikoristamise kulud;
- jäätmehoolduse järelevalve kulud.

Vastavalt jäätmeseadusele tuleb jäätmehoolduse arendamist toetada jäätmete keskkonda viimise eest makstavast saastetasust. Saastetasu peab toetama omavalitsuse poolt tehtavaid investeeringuid jäätmemajanduse edendamiseks ning katma loodud infrastruktuuri ülalpidamiskulud.

Hoolimata sellest, et saastetasud jätkuvalt tõusevad, võib prognoosida siiski jäätmete ladestamisest laekuvate tasude vähenemist, kui enamik olmejäätmeid ei lähe ladestamisele vaid põletamise või jäätmekütuse tootmise näol taaskasutamiseks. Keskkonnatasude seaduse alusel valdade eelarvesse laekuv saastetasu on viimastel aastatel praktiliselt olematuks muutunud, sest alates 2013.a keskpaigast töötab Iru jäätmeenergiaplokk ja jäätmeid ei ladestata enam kõrvaldamisel prügilatesse. Siit tulenevalt on omavalitsustel kadumas võimalus jäätmehooldusesse investeerimiseks ja olemasoleva taristu ülalpidamiseks. Ainus olemasolev võimalus seda jätkata on segaolmejäätmete jätkuv suunamine kõrvaldamistegevustesse. SEI Tallinn ja TÜ koostatud „Keskkonnatasude mõjuanalüüs“ (SEI, TÜ, 2013) hinnangul ei saa jäätmete prügilasse ladestamise maksustamine saastetasuga olla ainus jäätmete taaskasutamise edendamise meede. Praegu kehtiva õiguse alusel puudub valdadel õigus jäätmemaksu kehtestamiseks kohaliku maksuna.

Jäätmehoolduse rahastamine toimub kehtiva õiguse kohaselt järgmiselt:

- jäätmeveo teenustasu peab olema piisav, et katta jäätmekäitluskoha rajamis-, kasutamise-, sulgemis- ja järelhoolduskulud ning jäätmete veo ja veo ettevalmistamisega seotud kulud. Seega peab jäätmevaldaja katma nimetatud kulud, ka laiemas mõttes jäätmehoolduskulud.
- pakendiettevõtja peab turule lastud pakendatud kauba pakendi ja sellest tekkinud pakendijäätmed koguma ja taaskasutama selliselt, et sätestatud taaskasutuse sihtarvud oleksid täidetud, ning kandma sellest tulenevad kulud;
- probleemtoodetest tekkivad jäätmed - tootja on kohustatud tagama tema turule lastud probleemtoodetest tekkivate jäätmete kogumise ja nende taaskasutamise või nende kõrvaldamise ja omama selle kohustuse täitmiseks piisavat tagatist. Tootja võib valida, kas ta täidab kohustused individuaalselt, annab need kirjaliku lepinguga üle tootjate ühendusele või ühineb tootjate ühendusega.

5. JÄÄTMEKÄITLUSE KESKKONNAMÕJU

Jäätmekäitluse keskkonnamõju tuleb arvestada nii jäätmete kogumisel, vedamisel kui ka käitlemisel. Otsene keskkonnamõju võib avalduda inimeste ja loomade tervise kahjustamise kaudu või looduskeskkonna reostumises/hävimises. Kaudne keskkonnamõju võib avalduda jäätmekäitluskohast eralduva haisu levimises elurajoonidesse, käitluskoha ebaesteetilises välimuses, käitlemisega kaasnevas müras jne., mis võib oluliselt mõjutada käitluskohta ümbritseva piirkonna kinnistute hinda ja atraktiivsust.

Jäätmete kogumise keskkonnamõju avaldub eelkõige nende kokkukogumise ja säilitamise käigus. Keskkonnaohtu tekitavad ulaladestatud jäätmed (ka ohtlikud jäätmed), mis võivad põhjustada pinna- ja põhjavee ning pinnase saastamist, ohtu nii loodusliku keskkonnale kui ka inimeste tervisele. Vajalike vahendite puudumisel jäävad need jäätmed koristamata. Jäätmete illegaalset ladestamist ja keskkonna prügistamist tuleb oluliselt vähendada. Oluline on korraldada järelevalve alast koostööd naabervaldadega, kuivõrd prügistajad toovad sageli oma prügi teisest vallast.

Korraldatud jäätmeveo rakendamisega ja sihipärase teavitustööga vähendatakse omavoliliste ladestuskohtade tekkimist ja muud seadusevastast jäätmete kõrvaldamist, nagu näiteks jäätmete põletamist ja matmist kodumajapidamistes. Ohtlike jäätmete hoiustamisel tuleb luua tingimused, vältimaks ohtu ümbritsevale keskkonnale ja käitlusega seotud töötajate tervisele. Jäätmeid tuleb hoida tingimustes, mis tagab reostusohu vältimise. Oluline roll keskkonnamõju vähendamisel on ka jäätmete sortimisel, mis võimaldab eraldada ohtlikke ja taaskasutatavaid jäätmeid teistest jäätmetest. Selleks tuleb elanikkonnas juurutada sortimisharjumusi.

Transpordist tulenev keskkonnamõju on seotud jäätmete võimaliku keskkonda pääsemisega veo ajal. Keskkonnamõju avaldavad ka jäätmete veoks kasutatavad transpordivahendid ja tõstukid, mis paiskavad keskkonda heitgaase. Jäätmeveo keskkonnamõju aitab vähendada korraldatud jäätmevedu, mis võimaldab jäätmete veoringe korraldada optimaalset logistikat arvestades (ühes piirkonnas üks vedaja, kes teenindab kõiki jäätmevaldajaid). Euroopa Kohus on kohtuasjas C292/12 rõhutanud, et kohalike omavalitsuse üksused peavad leidma võimalused jäätmete töötlemiseks nende tekkimisele lähimas võimalikus rajatises, et võimalikult palju piirata nende jäätmete transporti. Jäätmete veo keskkonnamõju vähendamine on võimalik korraldatud jäätmeveo hanke tingimustes nõuete kehtestamisega jäätmeveokitele ja käitluskoha asukohale.

Jäätmete lõppkäitluse keskkonnamõju sõltub käitlusviisist.

Jäätmekavaga hõlmatud omavalitsustes tekkivad tavajäätmed (segaolmejäätmed, biolagunevad jäätmed, suurjäätmed, vanapaber ja kartong) lõppkäideldakse järgmistes kohtades:

- Iru jäätmepõletustehases masspõletusena energia tootmiseks,
- AS Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskuses jäätmekütuse tootmiseks või ladestamiseks;
- AS Ragn-Sells jäätmekütuse tehases;

Lääne-Harjumaa jäätmekava 2015-2020

- kohaliku omavalitsuse poolt määratud keskkonnanõuetele vastavas käitluskohas.

Pikka aega on olnud põhiline jäätmete käitlemise viis nende ladestamine prügilatesse. Jäätmekavaga hõlmatud valdadest kokku kogutud segaolmejäätmed on põhiliselt käideldud Jõelähtme vallas asuvas Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskuses. Lähtudes jäätmekäitlushierarhiast loetakse ladestamist keskkonnale kõige negatiivsema mõjuga jäätmete käitlemise lahenduseks. Jäätmekütuse tootmist ning jäätmete masspõletust loetakse jäätmete taaskasutamiseks. Peale lru jäätmepõletustehase rajamist on jäätmete ladestamisele eelistatud jäätmete põletamist või jäätmetest jäätmekütuse tootmist.

Tulenevalt jäätmete taaskasutuse ja ringlussevõtu sihtarvude märkimisväärse tõusuga lähiaastatel tuleb lähitulevikus eelistada prioriteedina jäätmete ringlussevõttu, selleks mittesobivate segaolmejäätmete puhul on käitlemislahenduseks masspõletamine ja jäätmekütuse tootmine.

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse alusel on Vabariigi Valitsus 29.08.2005 määrusega nr. 224 kehtestanud täpsustatud loetelu tegevusvaldkondadest, mille korral tuleb kaaluda keskkonnamõju hindamise algatamise vajalikkust. Käesoleva jäätmekavaga ettenähtud meetmete puhul ei ole keskkonnamõju hindamine nõutav.

Jäätmekavaga planeeritavad meetmed hõlmavad põhiliselt liigiti kogumise edendamist ja jäätmete kogumise korraldamist. Jäätmete liigiti kogumine vähendab taastumatute loodusvarade kasutamist, aidates sellega kaasa keskkonnamõju vähendamisele

6. JÄÄTMEHOOLDUSE EESMÄRGID JA ARENGUSUUNAD

Jäätmehoolduse kavandamisel on jäätmekavas lähtunud kehtivatest õigusaktidest, riiklikest ja kohalikest arengudokumentidest ja jäätmehoolduse üldesmärkidest. Jäätmehoolduse kavandamisel on võetud arvesse senine jäätmehoolduse seis omavalitsustes. Jäätmehoolduse eesmärkide püstitamisel on aluseks ka Eesti keskkonnastrateegia 2030 põhiprintsiibid - säästev areng, keskkonnakahjustuste ennetamine ja vältimine, ettevaatlikkus, jäätmehoolduse integreerimine teiste eluvaldkondadega, integreeritus teiste keskkonnakaitse valdkondade ja loodusvarade kasutamisega.

Jäätmehoolduse üldesmärk tuleneb Riigi jäätmekavast 2014-2020. Riigi jäätmekavast tulenevalt on üldesmärgiks saavutada jäätmekäitluse hierarhiat järgiv säästev jäätmehooldus. Selleks tuleb jäätmekava kohaselt vältida ja vähendada jäätmeteket, sh vähendada jäätmete ohtlikkust; võtta jäätmed ringlusse või neid muul viisil taaskasutada maksimaalsel tasemel; vähendada jäätmetest tulenevat keskkonnariski, tõhustades muuhulgas seiret ning järelevalvet.

Jäätmeseaduses on sätestatud jäätmehierarhia, milles seatud prioriteetidest tuleb juhinduda jäätmetekke vältimisel ja jäätmehooldusmeetmete väljatöötamisel:

1. jäätmetekke vältimine;
2. korduskasutuseks ettevalmistamine;
3. ringlussevõtt;
4. muu taaskasutamine nagu energiakasutus;
5. kõrvaldamine.

Lääne-Harjumaa jäätmekavaga hõlmatud valdades on jäätmehoolduse üldesmärgid järgmised:

Üldesmärgid on jätkuv tegevusuund, mida arendatakse ka peale antud jäätmekava perioodi lõppu.

1. vältida ja vähendada jäätmeteket, sh jäätmete ohtlikkust;
2. võtta liigitikogutud jäätmed ringlusse või neid muul viisil taaskasutada maksimaalsel tasemel, segaolmejäätmete puhul on lahenduseks taaskasutamine või kõrvaldamine
3. vähendada jäätmetest tulenevat keskkonnariski;
4. tõhustada seiret ning järelevalvet;
5. jäätmete liigitikogumise edendamine;
6. juriidiliste ja füüsiliste isikute jäätmetealane teavitamine ja nõustamine.

Omavalitsuse tasandil on raske mõjutada tekkivate jäätmete koguseid, kuid suunata saab jäätmete sortimist ja keskkonnanõuetele vastavat käitlemist. EL õigusaktides on

Lääne-Harjumaa jäätmekava 2015-2020

seatud sihiks tagada aastaks 2020 50 % olmejäätmete ringlussevõtt (2011. a tase oli Keskkonnaministeeriumi andmetel üleriigiliselt ca 27 %). See tähendab 5 aasta jooksul vajadust ringlussevõtu osakaalu kahekordistada. Keskkonnaagentuuri andmetel riiklik jäätmetestatistika omavalitsuste lõikes jäätmete taaskasutusse ja ringlussevõtu kohta puudub.

Kavaga hõlmatud valdades/linnas on põhieesmärgiks maksimaalne jäätmete liigiti kogumine tekkekohal, mis tagaks ühtlasi kõige kvaliteetsema jäätmematerjali ja parandab võimalusi selle taaskasutamiseks. Kui taaskasutatav materjal satub segaolmejäätmete massi, on tehnoloogiliselt keeruline kvaliteetse taaskasutatava materjali segaolmejäätmete massist välja sortimine. Olmejäätmete osas on prioriteediks eelkõige veel kasutuskõlblike toodete korduskasutuse soodustamine.

Jäätmete taaskasutamisel on prioriteediks nendes sisalduva materjali (jäätmete) eraldi kogumine ja käitlemine taaskasutusse ja ringlussevõtu kaudu. Taaskasutamisel ei tohiks eelistada jäätmete põletamist energia tootmiseks ringlussevõtule.

Lühiajaliselt (5 aastat) on olulisemad eesmärgid:

1. Koostöö tootjavastutusorganisatsioonidega kehtivate taaskasutuse nõuete täitmise tagamiseks
2. Sobivate jäätmekäitluslahenduste analüüsimine jäätmete lahuskogumisvõrgustike optimeerimiseks,
3. Teavitamis- ja nõustamistegevuste korraldamine jäätmevaldajatele,
4. Pakendijäätmete ning paberi- ja kartongijäätmete sisalduse vähendamine segaolmejäätmetes liigiti kogumise kaudu,
5. Biolagunevate jäätmete kohtsortimise suurendamine korterelamutes ja väikeelamutes ning kompostimise edendamine,
6. Koostöö naaberomavalitsustega jäätmehoolduse ja järelevalve arendamiseks.

Kirjeldatud eesmärkide täitmiseks on jäätmekava raames koostatud ka tegevusplaan (vt Lisa 1). Lähtuvalt püstitatud eesmärkidest, on tegevusplaani märgitud tegevused, samuti eeldatav täitmisperiood, rahastamisallikad ning täitja.

7. JÄÄTMEHOOLDUSE MEETMED

7.1. Meede I: Jäätmetekke vältimine ja korduskasutuse edendamine

7.1.1. Meetmed jäätmetekke vältimiseks või piiramiseks

Jäätmetekke vältimise peamiseks vahenditeks on säästliku tarbimise propageerimine ja pika elueaga toodete tootmine. Omavalitsusel puuduvad võimalused tootmisprotsessi mõjutada, kuid on võimalik teha elanikkonna hulgas teavitustööd nn. „ökoloogilise jalajälje“ vähendamiseks ressursside säästliku kasutamise kaudu.

Jäätmetekke vältimise alla liigitatakse üldjuhul ka tegevusi, mis on seotud materjalide ja toodete korduskasutuseks ettevalmistamisega. Korduskasutamiseks ettevalmistamine on kontrollimine, puhastamine või parandamine, millega jäätmeteks muutunud tooteid või nende komponente valmistatakse ette selleks, et neid oleks võimalik korduvalt kasutada ilma mis tahes muu eeltöötluseta (nt seadmete, mööbli, kodumasinade, rõivast puhastamine ja parandamine enne nende uuesti kasutusse võtmist). Oluline on eristada korduskasutust jäätmete taaskasutusest, mis üldjuhul muudab toote esialgsel kuju ja kasutamise funktsiooni. Seetõttu ei loeta korduskasutusel materjale ja tooteid jäätmeteks vastupidiselt jäätmete taaskasutamisele.

Sobivaim korduskasutuse materjal saadakse jäätmete kohapeal sortimisel. Sortimise edendamine eeldab elanikkonna hulgas jätkuvat teavitustööd ning võimaluste loomist sorditud jäätmete üleandmiseks.

Jäätmekavaga hõlmatud omavalitsustes peab olmejäätmete ringlussevõtu osakaal olmejäätmete kogumassist aastaks 2020 saavutama 50%. Selleks tuleb segaolmejäätmete seast kohapeal eraldada eelkõige biojäätmed ja pakendijäätmed, neid uuesti ringlusesse võttes.

Avalike riigihangete üheks oluliseks põhimõtteks peaks olema keskkonnasäästlike lahenduste nõudmine pakkujatelt. Omavalitsus näitab eeskujuga materjalide säästlikul kasutamisel ning nõuab jäätmeteket vähendavaid meetmeid jäätmevaldajatelt.

Soovitatav tulemus: Jäätmetekke pidev vähenemine.

7.1.2. Elanike keskkonnateadlikkuse tõstmine

Elanike jäätmealase teadlikkuse tõstmisele aitab kaasa jäätmekäitluslaste infomaterjalide loomine ja jagamine, jäätmealase info avaldamine omavalitsuse lehes paberkanalil ja veebis, info jagamine külakoosolekutel ja ühistukoosolekutel. Jäätmehooldusalaste kampaaniate korraldamine erinevatele sihtgruppidele. HÜK juurde tuleks luua veebipõhine keskkond, kuhu koondatakse jäätmekavas osalevate HÜK liikmesvaldade ühine jäätmehoolduse teave. Eriti oluline on teha jäätmealast teavitustööd laste ja noorte ning pensioniealiste seas õigete hoiakute kujundamiseks. Teavitustöö osaks peaks olema muuhulgas elanikkonna harimine põletamiseks ja kompostimiseks sobivate jäätmete osas, toidu raiskamise vältimise alased nõuanded.

Lääne-Harjumaa jäätmekava 2015-2020

Kõigis jäätmekavaga hõlmatud omavalitsuste põhikoolides tuleks õpetusprogrammi lisada sobiva olemasoleva õppeaine juurde lisatunnid õpetades jäätmehoolduse üldpõhimõtteid ja eesmärgi. Toetada tuleks võimaluse korral kodanikuühenduste algatusi jäätmehoolduse valdkonnas (nagu „Teeme ära“ kampaania). Toidujäätmete tekke vähendamiseks tuleb soosida kodanikuühenduste algatusi toidu jagamiseks abivajajatele (nn. toidupanga põhimõte). Jäätmevaldajatele tuleb anda tagasisidet valesti kogutud jäätmete kohta.

Jäätmete liigiti kogumise edendamiseks tuleks korraldatud jäätmeveo puhul eri jäätmetele kehtestada eri hind põhimõttel, et liigiti kogutud jäätmete äraandmine on soodsam segaolmejäätmete äraandmisest.

Soovitav tulemus: Liigiti kogutud jäätmete osakaal ning kvaliteet on tõusnud, jäätmete käitlus jäätmevaldajate poolt toimub nõuetekohaselt. Biolagunevate jäätmete kompostimist korraldavate majapidamiste arv kasvab oluliselt, väheneb segaolmejäätmete kogus. Jäätmevaldajate teadlikkus jäätmeinfo allikatest ja jäätmehoolduse korraldajatest on tõusnud.

7.1.3. Jäätmenõustamisteenuse edendamine

Jäätmealase nõustamisteenuse edendamiseks on otstarbeks jäätmekavaga hõlmatud omavalitsustes võtta HÜK palgale jäätmenõustaja (50-70 tuhande elaniku kohta üks nõustaja), kes tutvuks kõigi korraldatud jäätmeveoga seotud probleemidega ning nõustaks korteriühistuid, ettevõtjaid ja elanikkonda jäätmehoolduse põhimõtetest.

Soovitav tulemus: jäätmenõustaja on kompetentne ja nõustab elanikke kõigis olulisemates jäätmehoolduse küsimustes pidevalt .

7.2. Meede II: Jäätmehoolduse korraldamine ja pikaajaline planeerimine

7.2.1. Lääne-Harjumaa ühise jäätmekava ajakohastamine

Kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava ajakohastamine on jäätmekava korrapärane läbivaatamine ja selles muutustega tegemine. Kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava ajakohastamise suhtes kohaldatakse kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava koostamise menetluse kohta sätestatud.

Soovitav tulemus: omavalitsuse jäätmekava on pidevalt ajakohastatud.

7.2.2. Omavalitsuse keskkonnaspetsialistide pidev täiendkoolitus

Senini omavalitsuse keskkonnaspetsialistide ja teiste ametnike jäätmehoolduse alase täiendkoolituse süsteemi puudumise tõttu on vajalik luua tingimused omavalitsuses jäätmehooldusega tegelevate spetsialistide pidevaks täiendõppeks ja tasemekoolituseks. Koolitused peaksid olema süstemaatilised, mitte projektipõhised ning tagama teadmised kaasaegsetest jäätmekäitluslahendustest.

Lääne-Harjumaa jäätmekava 2015-2020

Soovitatav tulemus: Omavalitsuse keskkonnaspetsialist on kompetentne kõigis jäätmehoolduse valdkondades ning tunneb kaasaegseid jäätmekäitluse lahendusi.

7.2.3. Omavalitsuse enda poolt korraldatud jäätmeveo teenuste korraldamine

Mõnedes jäätmekavaga hõlmatud omavalitsustes (Kernu ja Nissi vald) on käivitamisel korraldatud jäätmeveo mudel, kus omavalitsus ise korraldab HÜK kaudu oma haldusterritooriumil jäätmevaldajatele korraldatud jäätmeveo teenuse osutamist. Teenuse käivitamine on plaanitud sügisel 2015. Samalaadset lahendust saab kasutada ka teistes omavalitsustes.

Soovitatav tulemus: omavalitsusel on täielik ülevaade korraldatud jäätmeveoga liitunud jäätmevaldajatest, kogutud jäätmetest liikide kaupa, võimalus suunata jäätmeid käitlemiseks nii, et tagatakse Riigi jäätmekavas sätestatud ringlussevõtu ja taaskasutuse nõuete täitmine.

7.3. Meede III: Jäätmehoolduse infrastruktuuri optimeerimine ja arendamine

7.3.1. Jäätmejaamade võrgustiku optimeerimine

Jäätmejaamasid on võimalik luua püsivalt või mobiilseid jäätmejaamateenust pakkuvaid üksusi rakendades.

Jäätmete korrapäraseks kokkukogumiseks on ühe lahendusena võimalik luua mobiilset jäätmejaamateenust pakkuvad üksused, kus jäätmeringidelt kokkukogutavad jäätmed toimetatakse statsionaarsesse jäätmejaama ja sealt edasi lõppkäitluskohta. Selle lahenduse kasuks kõneleb vähene püsikulu, kuna puudub vajadus jäätmejaama haldamiseks, samuti on logistiliselt võimalik hõlmata hajaasustuse tingimuses suurt hulka jäätmevaldajaid (jäätmete pidev kogumine külades). Kogumisringide tihedust saab tulevikus paindlikult muuta vastavalt jäätmetekke hulgale.

Teiseks võimaluseks on uute statsionaarsete jäätmejaamade rajamine selleks sobivatesse kohtadesse. Statsionaarsete jäätmejaamade asukohta planeerimine eeldab analüüsi, kus arvestatakse Lääne-Harjumaa elanikkonna paiknemist, rahvastiku struktuuri muutusi, kaugust jäätmekäitluskohtadest, jäätmejaama tasuvust jne. Uute statsionaarsete jäätmejaamade rajamise kahjuks räägib praegu selle pideva majandamise kulukus. Saastetasu lõppemisel tuleb leida omavalitsusel vahendid jäätmejaama haldamise kulude katmiseks, senine praktika on näidanud nende kulude pidevat kasvu. Tegevuskulude optimeerimiseks on põhjendatud uute jäätmejaamade rajamine eelkõige juhul, kui jäätmejaam suudab toimida isemajandamise põhimõttel. Selleks peab jäätmejaamas kogutav jäätmete hulk saavutama nn. tasuvuspunkti. Jäätmejaam võib koosneda jäätmete ümberlaadimisseadmetest ja kogumiskonteineritest või hõlmata ainult konteinerite parki. Jäätmehoolduse arendamiseks tuleks jäätmejaamas võimalusel arendada taaskasutusse- ja ringlussevõtutoiminguid. Kaaluda tuleks olemasolevate ja rajatavate jäätmejaamade

Lääne-Harjumaa jäätmekava 2015-2020

seast vähemalt ühe arendamist multifunktsionaalseks jäätmekeskuseks. Investeeringute tegemisel tuleb arvestada kaasnevate haldamiskuludega.

Soovitatav tulemus: jäätmejaamade võrgustik toetab Riigi Jäätmekavas toodud eesmärkide täitmist, jäätmejaamateenused paiknevad elanikele logistiliselt sobivates kohtades.

7.3.2. Biolagunevate jäätmete käitlemissüsteemi arendamine

Biolagunevate jäätmete ringlussevõtu osakaal olmejäätmete kogumassist peab aastaks 2020 ulatuma 13%-ni. Selle eesmärgi saavutamiseks tuleb võimalikult suures ulatuses biojäätmeid eraldada kohapeal segaolmejäätmetest ning luua kohapeal kompostimise võimalused.

Biolagunevate jäätmete kompostimine peaks toimuma võimalikult suures ulatuses nende tekkekohas, sh. eramajade kinnistutel. Selleks tuleks elanike seas teha selgitustööd kompostimise põhimõtetest ja lahendusviisidest. Elamumaal on lubatud aia- ja haljastusjäätmeid kompostida lahtises aunas. Köögi- ja sööklajajäätmed tuleb kompostida kinnistes kompostrites.

Pargi- ja haljastusjäätmed peavad olema kajastatud jäätmeregistris. Haljasala hooldajal peaks olema kohustus suunata jäätmed kompostimiseks.

Kalmistujäätmed koosnevad suuremas osas biolagunevatest jäätmetest, lisaks mittelagunevad jäätmed nagu küünlad, kunstlilled jms. Kalmistujäätmed tuleb tekkekohal liigiti koguda, eraldades biolagunevad jäätmed mittelagunevatest. Selleks tuleb kalmistutele luua jäätmete liigiti kogumist võimaldavad tehnilised eeldused. Valmiskompostile tuleb leida kasutusvõimalused kohapeal.

Alternatiivina on mõeldav tulevikus biogaasi tootvate rajatiste ehitamisel suunata kõik eelsorditud biojäätmed sinna käitlemiseks.

Soovitatav tulemus: biolagunevate jäätmete kohapeal kompostimist korraldavate majapidamiste arv kasvab oluliselt. Kalmistu- ja haljastusjäätmed kompostitakse tekkekohas või antakse ringlussevõtuks üle sobivatesse käitlussüsteemidesse.

7.3.3. Ehitus-lammutusjäätmete kogumisvõrgustiku laiendamine

Ehitus-lammutusjäätmete taaskasutuse osakaal nende jäätmete kogumassist peab aastaks 2020 ulatuma 75%-ni. Selle eesmärgi saavutamiseks tuleb luua KOV-tes võimalused ehitus- lammutusjäätmete kohapeal ladestamiseks, käitlemiseks ja kasutamiseks.

Praegu puudub ehitus- ja lammutusjäätmete üleandmise võimalus nendes valdades, kus pole jäätmejaama. Olemasolevates jäätmejaamades on ehitus- ja lammutusjäätmete vastuvõtt tasuline, kuna jäätmed veetakse edasi lõppkäitluskohta (reegline OÜ Slops/Ati Grupp). Väljakaevatud pinnase kasutamist planeeringuala maapinna tõstmise eesmärgil on lokaalselt omavalitsustes korraldatud.

Ehitus- ja lammutusjäätmete käitlemine taaskasutamiseks ja ringlussevõtuks peaks võimalusel toimuma kohapeal. Selleks on esmalt vajalik uuringu teostamine selle kohta, millistel tingimustel on võimalik kohapeal taaskasutada eelsorditud ja vajadusel purustatud ehitusjäätmeid (pinnase täiteks, ehitustöödel jne.).

Lääne-Harjumaa jäätmekava 2015-2020

Kui uuringust selgub, et kohapeal on ehitusjäätmetele taaskasutusse- või ringlussevõtu võimalusi, on otstarbekas sorteeritud ehitus- ja lammutusjäätmete kogumiseks luua võimalus olemasolevate jäätmejaamade juurde ning lisaks kogumiskohad valdadesse, kus oma jäätmejaam puudub.

Soovitatav tulemus: Suurenenud on võimalus ehitus-lammutusjäätmete üle andmiseks ja kohapeal käitlemiseks, et saavutada ehitus- ja lammutusjäätmete taaskasutuse nõuete täitmine.

7.3.4. Korduskasutusvõimaluste loomine ja toetamine

Jäätmete vältimist mõjutab see, kui võrd mugavaks on elanikele tehtud võimalus anda asjad ära n.ö teisele ringile (*second hand*). Jäätmete korduskasutuse ehk ringlussevõtu nõue tuleneb loodusressursside säästliku kasutamise vajadusest. Jäätmete korduskasutus on mis tahes toiming, mille käigus tooteid või nende osasid, mis ei ole jäätmed, kasutatakse uuesti nende esialgsel otstarbel (nt korduskasutatavate pakendite/pudelite kasutamine, kasutatud riiete ja kodumasinatate korduskasutamine).

Jäätmete ringlussevõtu sihteesmärkide täitmine eeldab valdades ja Saue linnas nn. korduskasutuskeskuste loomist ja toetamist, kuhu oleks elanikel ja ettevõtjatel võimalik ära anda tasuta kasutamiskõlblikke riideid, jalanõusid, kodumajapidamise tarbeesemeid, raamatuid jne. Samas peaks toimuma elektroonika pisiparandus ja asjade korrastamine enne uuesti kasutusele võtmist. Igas omavalitsuses peaks paiknema vähemalt üks korduskasutuskeskus elanikele sobivas liikumispiirkonnas.

Korduskasutuse edendamiseks võib olla otstarbekas soetada HÜK poolt kasutatud rõivaste ja jalanõude kogumise konteinerpark, mis paigutatakse laiali jäätmekavaga hõlmatud omavalitsustes. See eeldab HÜK-i poolt koostöökokkuleppe sõlmimist kasutatud rõivaste realiseerimisega tegelevale vabaühenduse või ettevõtjatega (nagu Humana poekett, SA Saagu Valgus jms.).

Üheks võimaluseks korduskasutust suurendada on olemasolevaid jäätmejaamu laiendada selliselt, et seal oleks võimalik vastu võtta, korda teha ja mõõduka tasu eest või tasuta elanikele pakkuda kasutuskõlblikke seadmeid ja mööblit.

Omavalitused saavad korduskasutuskeskuste loomist ja haldamist toetada ruumide andmise, küttekulude katmise vm. soodustuse kaudu.

Soovitatav tulemus: kõigis omavalitsustes on loodud võimalused riiete, jalatsite, mööbli jms. korduskasutusse andmiseks.

7.3.5. Pakendijäätmete kogumisvõrgustiku arendamine

Pakendijäätmete ringlussevõtu osakaal pakendijäätmete kogumassis peab aastaks 2020 ulatuma 60%-ni. Selle eesmärgi saavutamine on võimalik eelkõige pakendijäätmete eraldamisega segaolmejäätmetest ning pakendikogumisvõrgustiku tihendamisega KOV territooriumil koostöös taaskasutusorganisatsioonidega.

Lääne-Harjumaa jäätmekava 2015-2020

Eraldi kogutavate pakendijäätmete hulga kasv võimaldab segaolmejäätmete hulka vähendada ja aitab kaasa liigiti kogumise eesmärkide täitmisele. Pakendikogumise võrgustiku tihedus tuleb viia seaduses määratuga vastavusse, korraldades koostöös taaskasutusorganisatsioonidega kogumisvõrgustiku olemasolu, tühjendussageduse, mahutite välimuse ja teavituse vajalikul tasemel.

Tagatisrahata pakendijäätmete kogumisel peab taaskasutusorganisatsioon kindlustama, et igas kogumiskohas oleks tagatud kõigi pakendimaterjali liikide kogumine. Pakendikonteinerid peaks paiknema elanike liikumisteedel. Kui elamupiirkondades sobivaid kohti pole, tuleb otsida võimalusi pakendikonteinerite paigutamiseks ärihoonete ja kaupluste lähedusse. Pakendiorganisatsioonidega sõlmitavas lepingus tuleks määratleda konteinerite ühtlane märgistus ja välimus.

Koostöös pakendiorganisatsioonidega tuleks sobivate tingimuste korral võimaldada kortermajadele pakendikonteineri tellimise võimalust.

Soovitav tulemus: pakendijäätmed võimalikult suures ulatuses liigiti kokku kogutud, elanikele logistiliselt mugavad võimalused pakendijäätmete üleandmiseks.

7.3.6. Paberi- ja kartongijäätmete kogumisvõrgustiku täiendamine

Jäätmekavaga hõlmatud omavalitsustes on otstarbeks ühtlustada regulatsioon, millistel kinnistutel on kohustuslik paberi- ja kartongijäätmeid liigiti koguda. Avalikud paberi- ja kartongijäätmete kogumispunktid on praegu ainult jäätmejaamades. Valdades, kus jäätmejaam puudub, ei ole üksikelanute juures paberijäätmete üleandmisvõimalusi. Lahenduseks on korraldada paberi ja kartongijäätmete kogumine küldades ja asulates mobiilse jäätmejaamateenuse abil. Alternatiivseks võimaluseks on koostöös pakendiorganisatsioonidega korraldada paberi- ja kartongijäätmete kogumine pakendipunktides. Paberi ja kartongi kogumine on võimalik ka korraldatud jäätmeveo raames, vastavalt omavalitsuste jäätmehoolduseeskirjades sätestatud nõuetele.

Soovitav tulemus: Suureneb paberi- ja kartongijäätmete kogumise maht, elanikele loodud mugavad võimalused paberijäätmete üleandmiseks.

7.4. Meede IV : Seire- ja järelevalvesüsteemi tõhustamine

7.4.1. Korraldatud jäätmeveosüsteemist väljas olevate jäätmevaldajate liitmine kogumissüsteemiga

2014 aastal HÜK poolt läbiviidud analüüsi tulemusel on selgunud, et Kose vallas ja Jõelähtme vallas on ca 20% jäätmevaldajatest korraldatud jäätmeveosüsteemiga hõlmamata. Samalaadseid probleeme võib esineda ka teistes jäätmekavaga hõlmatud hajaasustusega omavalitsustes.

Jäätmevaldajate liitmiseks on vajalik jäätmevaldajate registri andmete tegelikkusega kooskõlla viimine ning aktiivne töö mitteliitunud jäätmevaldajate väljaselgitamisel.

Lääne-Harjumaa jäätmekava 2015-2020

Soovitatav tulemus: kõik jäätmevaldajad liitunud korraldatud jäätmeveo süsteemiga

Omavalitsused korraldavad süstemaatilist kontrolli jäätmevaldajate ja jäätmekäitlejate üle ning teevad aktiivset koostööd kodanikeühenduste, Keskkonnainspektsiooni ja teiste omavalitsustega, tagades kõigi jäätmevaldajate hõlmatuse korraldatud jäätmeveo teenustega. Järelevalve ning õigusrikkujate korrale kutsumiseks on otstarbekas luua omavalitsuste koostöös omavalitsuste piiriülene menetlusteenistus.

7.4.2. Jäätmestatistika kogumine kõigi kogutud jäätmeliikide kohta

Jäätmemajanduse edasise planeerimise tarbeks on vajalik koguda andmeid olemasolevate jäätmevoogude ja nende käitlemise kohta. Vajalik on tekkinud segaolmejäätmete, eraldi kogutud jäätmeliikide koostise uuringute teostamine kogu jäätmekava kehtivuse ajal, selleks et kindlaks teha jäätmete koostis, liigiti kogumise ja taaskasutamise hetkeseis.

Jäätmestatistikas peaks olema andmed kõigi jäätmevaldajate registris olevate jäätmevaldajate kohta ning kogumispunktides üle antud jäätmekoguste kohta koos andmetega jäätmete taaskasutamisest või ringlussevõtust.

Soovitatav tulemus: igal omavalitsusel on täpne ülevaade tekkivatest jäätmevoogudest nende liikide kaupa.

7.4.3. Jäätmevaldajate registri korrastamine

Jäätmevaldajate register peab võimaldama tuvastada korraldatud jäätmeveo tingimusi rikkuva jäätmevaldaja, samuti süsteemiga liitumata jäätmevaldaja koos ajakohastatud andmetega. Registri ajakohasena hoidmiseks tuleb muuhulgas liita registriga uued jäätmetekkekohad ning eemaldada kasutusest väljalangenud. Jäätmevaldajate andmete täpsustamiseks ning registrite ajakohasena hoidmiseks on otstarbekas teha koostööd läbi HÜK-i.

Soovitatav tulemus: Jäätmevaldajate register võimaldab jooksvalt kontrollida jäätmeveo toimimist korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmevaldajate osas. Andmevahetus registri ning jäätmevaldaja vahel peab toimima tõrgeteta.

7.4.5. Keskkonnariski vähendamine ulaladestuse osas

Tegevuseks on pidevalt olemasolevate ja tekkivate illegaalsete ladestuskohtade likvideerimine, prügi mahapanekut keelavate siltide paigaldamine, teavitus- ja nõustamistegevuste arendamine ning koostöösuhete loomine ja täpsustamine kohalike ettevõtjate ning kogukondadega. Ulaladestamise asukohad on otstarbekas kaardistada ning perioodiliselt üle vaadata, millises ulatuses jäätmeid selleks sobimatutesse kohtadesse viiakse. Ulaladestatud jäätmete liigilist koostist hinnates tuleb planeerida võimalike prügistajate karistamist ning teavitustöö suunamist jäätmevaldajatele, kellel võib esineda motivatsioon jäätmete sokutamiseks loodusesse.

Soovitatav tulemus: prügistatud alade hulk väheneb

7.4.6. Jäätmevaldkonna järelevalve tõhustamine

Järelevalvefunktsiooni täitmine peab praktikas oluliselt laienema, hõlmates tulevikus ka kontrolli selle üle, kas jäätmevaldaja poolt on soetatud õiget tüüpi konteiner, kas konteinerisse on pandud õiget tüüpi jäätmed jm.

Peamiseks järelevalvemeetmeks on senini olnud väärtemenetluse algatamine. Ennetava meetmena tuleks enne väärtemenetluse algatamist võimalusel teha tuvastatud rikkumise osas ettekirjutus koos jäätmenõustamise võimaluste pakkumisega.

Järelevalve korraldamiseks luuakse valdade vaheline korrakaitseüksus. Üksust rahastatakse ühiselt. Ülesannete täitmiseks tehakse koostööd kõigi jäätmekavaga hõlmatud omavalitsuste vahel, samuti keskkonnainspektsiooniga (infovahetus rikkumiste kohta jms.). Soovitav on tööle võtta mitme omavalitsuse peale ühised järelevalveametnikud, kes teostavad järelevalvefunktsiooni omavalitsuse üleselt. Järelevalve osas osutab HÜK-ga liitunud valdades nõuandvat ja tehnilist abi HÜK. Järelevalve alast koostööd tuleb teha ka jäätmevedajaga, kes saab abistada võimalikest jäätmealastest rikkumistest teavitamisega ja olukorra fikseerimisega.

Soovitav tulemus: kõigis jäätmekavaga hõlmatud omavalitsustes suudetakse menetleda efektiivselt kõik jäätmevaldkonnaga seotud õigusrikkumised, väheneb illegaalne prügistamine. Süstematiseeritud järelevalvesüsteemi loomine (võimalus teostada järelevalvet ning tagada õiguskord ka muudes valdkondades (näiteks KOKS - heakord, LS - valesi parkimine, ÜVVKS - ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga omavalitsuse liitumise, ühisveevärgist omavalitsuse veevõtt, jne).

7.4.7. Lagunenud ja kasutuseta militaar-, tööstus- ja põllumajandusehitiste lammutamine

Tegevuseks on maastikupilti kahjustavate lagunenud ja kasutuseta militaar-, tööstus- ja põllumajandusehitiste lammutamine ja tekkinud jäätmete käitlemine võimalusel taaskasutatavatena ja ringlusse võetuna.

Soovitav tulemus: lammutatud on ümbritsevale keskkonnale ohtlikud ja esteetiliselt inetud vanad ehitised, millel puudub kasutusfunktsioon.

8. KASUTATUD MÕISTED

Alljärgnevalt on põhiliselt kasutatud jäätmeseaduses antud mõisteid. Valdavalt on piiratud ühe legaaldefiniitsiooniga. Eraldi on välja toodud muudest allikatest saadud mõisted.

Biojätmed - on järgmised biolagunevad jätmed: aia- ja haljastujätmed; kodumajapidamises, jaemüügikohas ja tootlustusasutuses tekkinud toidu- ja köögijätmed; toiduainetööstuses tekkinud jätmed, mis on oma koostise ja olemuse poolest samalaadsed jaemüügikohas ja tootlustusasutuses tekkinud toidu- ja köögijätmetele (Jäätmeseadus RT I 2004, 9, 52).

Biokütus - biokütus on transpordis kasutatav biomassist toodetud vedel- või gaaskütus (Välisõhu kaitse seadus RT I 2004, 43, 298). Biokütus võib ka tahke olla ja ka mujal kui transpordis kasutatav.

Biolagunevad jätmed - biolagunevad jätmed on anaeroobselt või aeroobselt lagunevad jätmed, nagu toidujätmed, paber ja kartong (Jäätmeseadus RT I 2004, 9, 52).

Biomass - põllumajandusest (nii taimsetest kui ka loomsetest ainetest), metsatööstusest ja sellega seotud tootmisest, kalandusest ja vesiviljelusest saadav bioloogilise päritoluga toodete, jätmete ja jääkide bioloogiliselt lagunev fraktsioon ning tööstus- ja olmejätmete bioloogiliselt lagunev fraktsioon (Välisõhu kaitse seadus RT I 2004, 43, 298).

Jätmed - jätmed on mis tahes vallasasi või kinnistatud laev, mille valdaja on ära visanud, kavatseb seda teha või on kohustatud seda tegema (Jäätmeseadus RT I 2004, 9, 52).

Jäätmehooldus - jäätmehooldus on jäätmekäitlus, järelevalve jäätmekäitluse üle ja jäätmekäitluskohtade järelhooldus (Jäätmeseadus RT I 2004, 9, 52).

Jäätmejaam - tehniliselt varustatud jäätmekäitluskoht (detailplaneeringu ja projekti alusel), kuhu on paigutatud taaskasutatavate jätmete kogumiseks ja esmaseks töötlemiseks kogumiskonteinerid, sh ohtlike jätmete kogumiskonteiner. Samuti võib jäätmejaam olla rajatud perspektiiviga kompostida orgaanilisi jätmeid (asfaltplats jne) (Meetme "Jätmete kogumise, sortimise ja taaskasutusse suunamise arendamine" tingimused, RTL 2009, 65, 968).

Jäätmekava - jäätmehoolduse arendamiseks koostatakse omavalitsuse üksuse jäätmekava. Jäätmekavas käsitletakse jäätmehoolduse olukorda riigis või kohaliku omavalitsuse üksuses, jäätmehoolduse korraldamise ja tõhustamise eesmärgi ning meetmeid eesmärkide saavutamiseks (Jäätmeseadus RT I 2004, 9, 52).

Jäätmekäitlus - jäätmekäitlus on jätmete kogumine, vedamine, taaskasutamine ja kõrvaldamine, sealhulgas vahendaja või edasimüüja tegevus (Jäätmeseadus RT I 2004, 9, 52).

Jätmete kogumine - jätmete kogumine on jätmete kokku korjamine, sealhulgas jätmete eelsortimine ja ajutine ladustamine ning mehaaniline töötlemine ilma jätmete koostist muutmata, eesmärgiga vedada need edasiseks käitlemiseks jäätmekäitluskohta. (Jäätmeseadus RT I 2004, 9, 52).

Lääne-Harjumaa jäätmekava 2015-2020

Jäätmete taaskasutamine - jäätmekäitlustoiming, mille peamine tulemus on jäätmete kasutamine kasulikult otstarbel selliselt, et nad asendavad teisi materjale, mida muidu oleks sellel otstarbel kasutatud, või jäätmete ettevalmistamine nende eelnimetatud otstarbel ja viisil kasutamiseks kas tootmises või majanduses laiemalt (Jäätmeseadus RT I 2004, 9, 52).

Jäätmete sortimine - tegevus, mille käigus eraldatakse taaskasutatavad jäätmed ning ohtlikud jäätmed ülejäänud jäätmetest, kui see on tehniliselt teostatav ja sellega ei kaasne ülemääraseid kulutusi. Jäätmete sortimist, seal hulgas liigiti kogumist, korraldab kohaliku omavalitsuse üksus, selleks, et võimaldada nende taaskasutamist võimalikult suures ulatuses (Jäätmeseadus RT I 2004, 9, 52).

Jäätmete korduskasutuseks ettevalmistamine - kontrolliv, puhastav või parandav taaskasutamismoodus, millega jäätmeteks muutunud tooteid või nende komponente valmistatakse ette selliselt, et neid oleks võimalik korduskasutada ilma mis tahes muu eeltötluseta (Jäätmeseadus RT I 2004, 9, 52).

Jäätmete ringlussevõtt - jäätmete taaskasutamismoodus, kus jäätmetes sisalduvat ainet kasutatakse tootmisprotsessis esialgsel või muul otstarbel, kaasa arvatud bioloogiline ringlussevõtt, kuid välja arvatud jäätmete energiakasutus ja töötlemine materjalideks, mida kasutatakse kütusena või kaeveõnte täitmiseks (Jäätmeseadus RT I 2004, 9, 52);

Jäätmekäitluskoht – tehniliselt varustatud ehitis jäätmete kogumiseks, taaskasutamiseks või kõrvaldamiseks. See on ka maa-ala, kus jäätmete taaskasutamine võimaldab parendada mullaviljakust, maa-ala keskkonnaseisundit või selle kasutusvõimalusi või maa-ala, kus tehakse jäätmete taaskasutamise või kõrvaldamise toiminguid, milleks ehitise olemasolu ei ole vajalik. Jäätmekäitluskohaks ei loeta jäätmekogumisnõu, -konteinerit või muud -mahutit, mis on ettenähtud vaid ühte liiki tava- või ohtlike jäätmete esmakogumiseks jäätmetekitajalt, samuti ehitisi või teisaldatavaid hoiukohti, kuhu eelnimetatud mahutid tavajäätmete kogumiseks on paigutatud, või ehitisi, mida kasutatakse olmes tekkinud pakendijäätmete esmakogumiseks (Jäätmeseadus RT I 2004, 9, 52).

Jäätmeluba - jäätmeluba annab jäätmeid käitlevale isikule või jäätmetekitajale õiguse üheks või mitmeks jäätmekäitlustegevuseks või jäätmete tekitamiseks teatud tegevusvaldkondades ning määrab selle õiguse realiseerimise tingimused. Jäätmeluba vajavate käitlustoimingute ja tegevusvaldkondade loetelu on sätestatud jäätmevaldkonda reguleerivas õigusaktis (Jäätmeseadus RT I 2004, 9, 52).

Jäätmetekitaja - jäätmetekitaja on isik või riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse asutus, kelle tegevuse käigus tekivad jäätmed, või isik, kelle tegevuse tulemusel jäätmete olemus või koostis muutub (Jäätmeseadus RT I 2004, 9, 52).

Jäätmekäitluse hierarhia - jäätmetekke vältimise ja jäätmehooldusmeetmete väljatöötamisel ning rakendamisel juhindutakse prioriteetide järjestuses järgmisest jäätmekäitluse hierarhiast: 1) jäätmetekke vältimine; 2) korduskasutuseks ettevalmistamine; 3) ringlussevõtt; 4) muu taaskasutamine nagu energiakasutus; 5) kõrvaldamine (Jäätmeseadus RT I 2004, 9, 52)

Jäätmetekke vältimine - jäätmetekke vältimine on asja jäätmeteks muutumisele eelnevate meetmete rakendamine tekkivate jäätmete koguse ja jäätmete keskkonna- ning terviseohtlikkuse vähendamiseks (Jäätmeseadus RT I 2004, 9, 52).

Lääne-Harjumaa jäätmekava 2015-2020

Jäätmevaldaja - jäätmevaldaja on jäätmetekitaja või muu isik või riigi või kohaliku omavalitsuse asutus, kelle valduses on jäätmed (Jäätmeseadus RT I 2004, 9, 52)

Kohaliku omavalitsuse üksuse poolt korraldatud jäätmehooldus - kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmehoolduse põhisuks on jäätmeveo korraldamine, jäätmevedaja valik, jäätmeveo õiguse andmine, korraldatud jäätmeveoga liitumise küsimused, korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmete taaskasutamise ja kõrvaldamise küsimused, kohaliku omavalitsuse jäätmehoolduseeskirja ettevalmistamine ja vastuvõtmine, jäätmevaldajate registri asutamine ja registri pidamise korra kehtestamine (Jäätmeseadus RT I 2004, 9, 52).

Korduskasutus - mis tahes toiming, mille käigus tooteid või tootekomponente, mis ei ole jäätmed, kasutatakse uuesti nende esialgsel otstarbel (Jäätmeseadus RT I 2004, 9, 52).

Korraldatud jäätmevedu - korraldatud jäätmevedu on olmejäätmete kogumine ja vedamine määratud piirkonnast määratud jäätmekäitlus kohta või -kohtadesse kohaliku omavalitsuse organi korraldatud konkursi korras valitudettevõtja poolt (Jäätmeseadus RT I 2004, 9, 52).

Ohtlikud jäätmed - ohtlikud jäätmed on jäätmed, mis vähemalt ühe jäätmeseaduse seaduse § -s 8 nimetatud kahjuliku toime (vt termin jäätmete kahjulik toime) tõttu võivad olla ohtlikud tervisele, varale või keskkonnale (Jäätmeseadus RT I 2004, 9, 52).

Olmejäätmed- olmejäätmed on kodumajapidamisjäätmed ning kaubanduses, teeninduses või mujal tekkinud oma koostise ja omaduste poolest samalaadsed jäätmed (Jäätmeseadus RT I 2004, 9, 52).

Pakendi korduskasutus - pakendi korduskasutus on mis tahes toiming, mille käigus korduskasutuspakend täidetakse uuesti või kasutatakse pakendit algselt mõeldud otstarbeks, tehes seda turul leiduvate ning pakendi uuesti täitmist võimaldavate abitoodete abil või selliste abitoodete abita. Selline korduvalt kasutatud pakend muutub pakendijäätmeteks, kui ta ei kuulu enam korduskasutusele (Pakendiseadus RT I 2004, 41, 278).

Pakendijäätmed - mis tahes pakend või pakendimaterjal, mis muutub pärast pakendi kasutamist jäätmeteks jäätmeseaduse § 2 tähenduses. Pakendijäätmeteks ei loeta pakendi ja pakendimaterjali tootmisel tekkinud jääke (Pakendiseadus RT I 2004, 41, 278).

Pakendijäätmete ringlussevõtt - jäätmetes sisalduva materjali töötlemine tootmisprotsessis eesmärgiga kasutada materjali kas esialgsel või muul otstarbel, kaasa arvatud bioloogiline ringlussevõtt, kuid välja arvatud energiakasutus (Pakendiseadus RT I 2004, 41, 278).

Pakendi ja pakendijäätmete vältimine - pakendi ja pakendijäätmete vältimine, mis toimub eelkõige keskkonnahoidlike toodete ja tehnoloogiate arendamise teel, on pakendi ja pakendijäätmete koguse ja ohtlikkuse vähendamine, samuti pakendites ja pakendijäätmetes sisalduvate materjalide ja ainete koguse ning ohtlikkuse vähendamine kogu pakendi olelusringi jooksul alates pakendimaterjali ja pakendi valmistamisest kuni pakendi või selle käitlemise jääkide lõpliku kõrvaldamiseni.

Pakendijäätmete taaskasutus - taaskasutus toimub pakendijäätmete ringlussevõtuna või energiakasutusena (Pakendiseadus RT I 2004, 41, 278).

Lääne-Harjumaa jäätmekava 2015-2020

Probleemtoode - toode, mille jäätmed põhjustavad või võivad põhjustada tervise- või keskkonnaohtu, keskkonnahäiringuid või keskkonna ülemäärast risustamist. Probleemtoodete hulka kuuluvad (Jäätmeseadus RT I 2004, 9, 52).

- patareid ja akud;
- mootorsõidukid ja nende osad;
- elektri- ja elektroonikaseadmed ja nende osad;
- rehvid;
- põllumajandusplast.

Tagatisraha - pakendile määratakse tagatisraha, mis on ühe müügiühiku hinnale lisatud pakendit väärtustav tasu ühe pakendi eest.

Tavajäätmed - kõik jäätmed, mis ei kuulu ohtlike jäätmete hulka (Jäätmeseadus RT I 2004, 9, 52).

Tootja - jäätmeseaduse tähenduses isik, kes oma majandus- või kutsetegevuse raames kavandab, projekteerib, valmistab, töötleb, või veab, sisse tooteid (Jäätmeseadus RT I 2004, 9, 52).

Mõisted muudest allikatest.

Bioenergia - osa taastuvenergiast, mis omakorda on osa koguenergiast. Bioenergia all mõistetakse biomassist toodetud energiat – soojust, elektrit, biokütuseid. (Biomassi ja bioenergia kasutamise edendamise arengukava aastateks 2007-2013).

Ehitus- ja lammutuspraht (-jäätmed) - jäätmed, mis tekivad ehitiste või nende osade rajamise, lammutuse, renoveerimise või restaureerimise käigus. Jäätmed on valdavalt ehitusmaterjalid ja pinnas, seejuures ka väljakaevatud pinnas (glossary.et.eea.europa.eu).

Jäätmekogumiskoht (kokkutoomiskoht) - taaskasutatavate jäätmete esmaseks kogumiseks mõeldud koht, kuhu on paigaldatud vastavad kogumiskonteinerid. Vajadusel ümbritsetud aiaga. Jäätmekogumiskohas ei toimu jäätmete töötlust, ainult kogumine. Võimalusel paigaldatakse jäätmekogumiskohta ka ohtlike jäätmete kogumiskonteiner.

Jäätmekogumiskohti on kahte liiki:

- igas omavalitsuse üksuses, kus ei ole jäätmejaama, on kogumiskoht ning ohtlike jäätmete kogumiskonteiner ja probleemtoodete kogumiseks rajatud varjualune;
- igas suuremas asulas on suuremad kogumiskohad (vastavalt rahvastikutihedusele); kus on jäätmekonteinerid jäätmete liigiti kogumiseks.

Kogumiskoht ei ole jäätmeseaduse mõistes jäätmekäitluskoht.

Kompostimine - orgaanilise materjali kontrollitud lagundamine õhu juuresolekul huumusesarnaseks materjaliks. Kompostimine sisaldab mehhaanilist segamist ja aereerimist, materjali ventileerimist vertikaalsetes aeratsioonikambrites, või materjali paigutamine aunadesse, neid regulaarselt segades ja pöörates.

9. KASUTATUD ALLIKMATERJALID

1. Biomassi- ja bioenergia kasutamise edendamise arengukava ja selle rakendusplaan aastateks 2007-2013;
2. Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030.
3. Eesti säästva arengu riiklik strateegia Säästev Eesti 21
4. Eestis tekkinud segaolmejäätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijäätmete ning elektroonikaromu koostise uuring, 2013. SEI-Tallinn.
5. Energiamaajanduse riiklik arengukava aastani 2020
6. Harju maakonna arengustrateegia 2025
7. Harku valla arengukava aastani 2037, 2011
8. Harku valla üldplaneering, 2013
9. Harku valla jäätmekava 2012-2016
10. Keila valla jäätmekava 2004-2007
11. Kernu ja Nissi valla ühine jäätmekava 2011–2016
12. Kernu valla arengukava aastateks 2013-2020
13. Keskkonnaagentuuri jäätmearuandluse infosüsteemi (JATS)
14. Keskkonnatasude mõjuanalüüs, 2013. SEI Tallinn, Tartu Ülikool, RAKE
15. Lapin alueellinen jätesuunnitelma vuoteen 2020, 2012. Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
16. Looduskaitse arengukava aastani 2020.
17. Municipal waste management in Estonia, 2013. European Environment Agency.
18. Padise valla jäätmekava 2008-2013
19. Preparing a Waste Management Plan. A methodological guidance note, 2012 European Commission Directorate-General Environment
20. Preparing a Waste Prevention Programme. Guidance document, 2012 European Commission Directorate-General Environment
21. Saue valla jäätmekava 2012-2015
22. Saue linna jäätmekava 2009-2017
22. Transpordi arengukava 2014-2020
23. Waste Management Plan for England, 2013. Department for Environment, Food and Rural Affairs

Lisa 1

10. TEGEVUSKAVA 2015-2020

Tegevused	2015	2016	2017	2018	2019	Teostajad
Korduskasutuskeskuste loomise toetamine		+	+	+	+	KOV-d; HÜK, ettevõtted; KIK
Lääne-Harjumaa ühise jäätmekava ja jäätmehooldust reguleerivate õigusaktide ajakohastamine.	+	-	+	-	+	KOV-d; HÜK
Mobiilsete jäätmekäitluslahenduste loomine, jäätmejaaamade arendamine multifunktsionaalseks		+	+	+	+	KOV-d, HÜK, KIK
Pakendijäätmete, kogumisvõrgustiku arendamine	+	+	+	+	+	KOV-d, HÜK, taaskasutusorganisatsioonid
KOV jäätmespetsialistide täiendkoolitus		+	+	+	+	KOV-d, HÜK, KIK
Biolagunevate jäätmete käitlemissüsteemi arendamine, sh kompostimine nende	+	+	+	+	+	KOV-d, HÜK, kinnistuomanikud

Lääne-Harjumaa jäätmekava 2015-2020

Tegevused	20 15	20 16	20 17	20 18	20 19	Teostajad
tekkekohas						
Ehitus- ja lammutusjäätmete kogumisvõrgustiku laiendamine		+	+	+	+	KOV-d, HÜK, KIK
Jäätmevaldajate registri korrastamine, jäätmevaldajate liitmine süsteemiga	+	+	+	+	+	KOV-d, HÜK
KOV-d teostavad ühiselt järelevalvet jäätmealaste nõuete täitmise üle		+	+	+	+	KOV-d, HÜK, jäätmevedaja
Jäätmestatistika kogumine kõigi kogutud jäätmeliikide kohta	+	+	+	+	+	KOV-d, HÜK, jäätmekäitlejad
Olemasolevate ja tekkivate illegaalsete ladestuskohtade likvideerimine, prügi mahapanekut keelavate siltide paigaldamine	+	+	+	+	+	KOV-d, KIK, kinnistuomanikud
Maastikupilti kahjustavate lagunened ja kasutuseta militaar-, tööstus- ja põllumajandusehitiste lammutamine	+	+	+	+	+	KOV-d, HÜK, KIK, kinnistuomanikud
Jäätmekäitlusalaste infomaterjalide loomine ja jagamine	+	+	+	+	+	KOV-d, HÜK, KIK

Lääne-Harjumaa jäätmekava 2015-2020

Tegevused	20 15	20 16	20 17	20 18	20 19	Teostajad
omavalitsuse lehes, HÜK loodaval veebilehel, info jagamine külakoosolekutel ja ühistukoosolekutel.						
Jäätmenõustamine ja teavitustöö elanikele, ettevõtjatele	+	+	+	+	+	KOV-d, HÜK, KIK
Omavalitsuse enda poolt korraldatud jäätmeveo teenuste osutamine	+	+	+	+	+	KOV-d , HÜK.
Olulise jäätmetekkega ettevõtete jäätmekava koostamine		+	+	+	+	Ettevõtted Järelevalve: valla/linna valitsused, HÜK
Pakendijäätmete kogumisvõrgustiku arendamine	+	+	+	+	+	Taaskasutusorganisatsioonid Valla/linna valitsused, HÜK.
Probleemtoodete jäätmete kogumisvõrgustiku täiendamine	+	+	+	+	+	Taaskasutusorganisatsioonid, KOV-d, HÜK, KIK.